

مرکز تحقیقات اسلامی

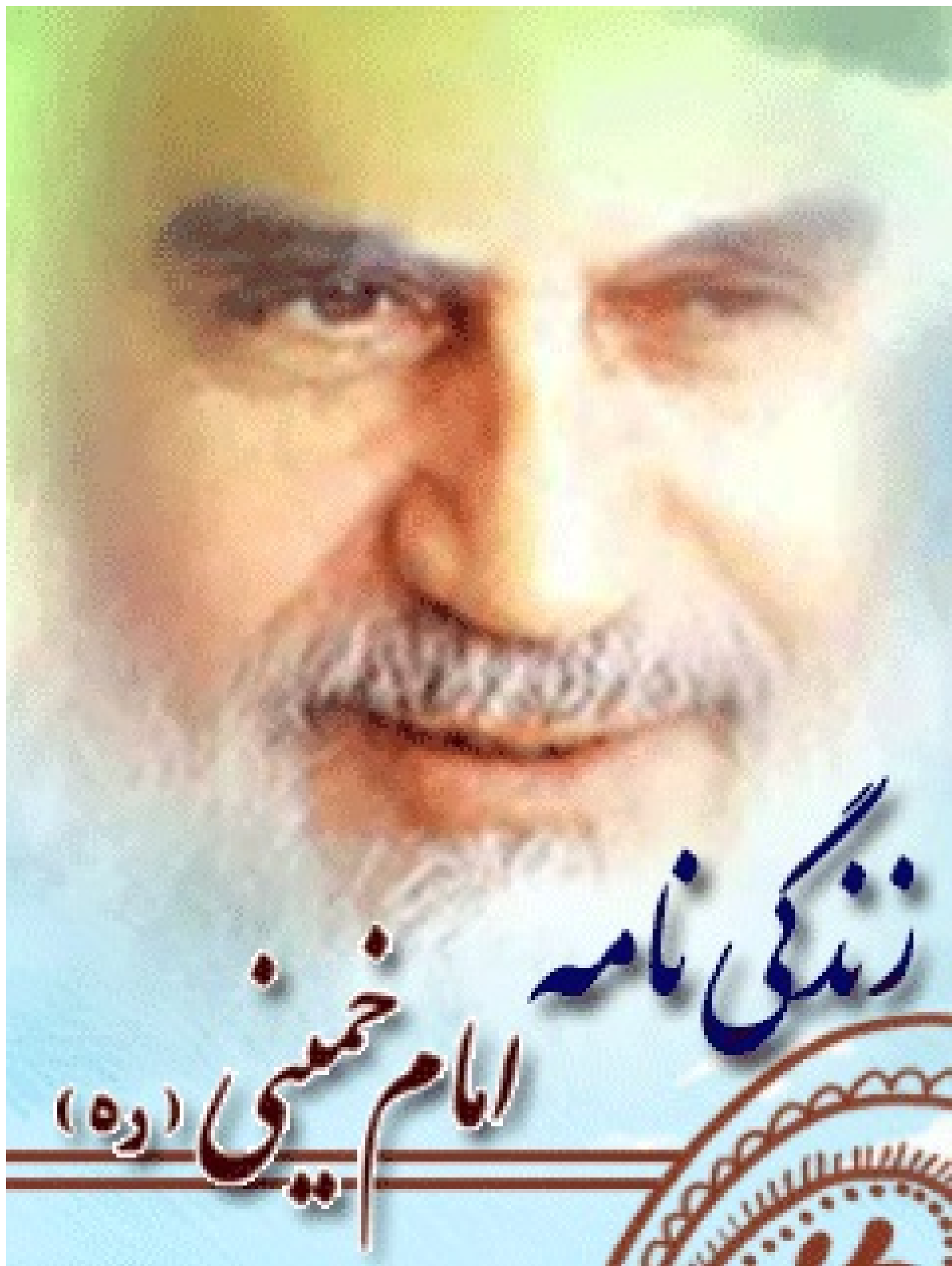
اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

زندگی نامہ

امام خمینی (وہ)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زندگینامه امام خمینی

نویسنده:

فاطمه سادات معروفی

ناشر چاپی:

راه امام

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	زندگینامه امام خمینی (ره)
۸	مشخصات کتاب
۸	امام خمینی (ره) از ولادت تا رحلت
۸	ولادت
۹	هجرت به قم، تحصیل دروس تکمیلی و تدریس علوم اسلامی
۱۰	امام خمینی (ره) در سنگر مبارزه و قیام
۱۶	قیام ۱۵ خرداد
۱۹	تبعید امام خمینی (ره) از ترکیه به عراق
۲۰	امام خمینی (ره) و استمرار مبارزه (۱۳۵۶ - ۱۳۵۰)
۲۱	اوجگیری انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۶ و قیام مردم
۲۲	هجرت امام خمینی (ره) از عراق به پاریس
۲۳	بازگشت امام خمینی (ره) به ایران پس از ۱۴ سال تبعید
۲۴	رحلت امام خمینی (ره)، وصال یار، فراق یاران
۳۰	زندگی امام به روایت امام
۳۲	روز شمار برخی مبارزات و تبعیدهای حضرت امام خمینی (ره)
۳۴	خاطرات از زبان یاران
۳۴	امام در نوفل لوشاتو
۳۷	رژیم شاه و مهلت احضاریه
۳۷	نماز جماعت و خطر سوء قصد
۳۸	اهالی نوفل لوشاتو
۳۹	نظر متخصص
۳۹	نظافت محل کار
۳۹	تا کجا ایستاده اید

- ۳۹ ..... امام قانع نشد
- ۳۹ ..... اختلاف بین مسؤولین
- ۴۰ ..... دستورات پزشکی
- ۴۱ ..... احترام همسر
- ۴۲ ..... تقاضای آب
- ۴۳ ..... گریه برای حضرت زهرا (س)
- ۴۳ ..... جوراب وصله دار
- ۴۳ ..... قلب مطمئن
- ۴۴ ..... امام بیدار بود
- ۴۵ ..... وقت نماز
- ۴۵ ..... ادب امام
- ۴۵ ..... امام خمینی از نگاه اندیشمندان خارجی
- ۴۵ ..... رئیس جوامع اسلامی اسپانیا
- ۴۷ ..... رئیس جامعه مسلمانان اسپانیا
- ۴۸ ..... یک شخصیت عراقی (عباس البیاتی)
- ۴۹ ..... مفتی سارایوو
- ۵۰ ..... یک مقام فلسطینی
- ۵۰ ..... مفتی قزاقستان
- ۵۱ ..... یک اندیشمند تاجیک
- ۵۲ ..... یک نویسنده روس
- ۵۳ ..... مفتی کرواسی
- ۵۳ ..... مفتی اعظم مسلمانان روسیه
- ۵۴ ..... امام جماعت بزرگترین مسجد مادرید
- ۵۵ ..... حماس
- ۵۶ ..... یک ادیب آذربایجانی
- ۵۶ ..... یک اندیشمند آذربایجانی

- ۵۷ ..... نلسون ماندلا
- ۵۷ ..... یک شخصیت فلسطینی
- ۵۸ ..... یک مقام مالزی
- ۵۸ ..... نویسنده کلمبیایی
- ۵۸ ..... شاعر تاجیکستانی
- ۶۰ ..... اندیشمند الجزایری
- ۶۱ ..... معاون وزیر فرهنگ قرقیزستان
- ۶۲ ..... استاد دانشگاه قرقیزی
- ۶۳ ..... شاعر لبنانی
- ۶۴ ..... روزنامه نگار کنیایی
- ۶۵ ..... طلال عترسی، استاد دانشگاه روانشناسی اجتماعی لبنان
- ۶۶ ..... درباره مرکز

مشخصات کتاب

سرشناسه : معروفی فاطمه السادات عنوان و نام پدیدآور : زندگینامه امام خمینی اقتباس از کتاب نهضت امام خمینی [نوشته حمید روحانی ؛ گردآورنده فاطمه السادات معروفی مشخصات نشر : [تهران : راه امام ۱۳۶۲. مشخصات ظاهری : ص ۴۸ شابک : بها: ۴۰ریال وضعیت فهرست نویسی : فهرستنویسی قبلی عنوان دیگر : بررسی و تحلیلی از نهضت های امام خمینی برگزیده موضوع : خمینی روح الله رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران ۱۳۶۸ - ۱۲۷۹ -- سرگذشتنامه شناسه افزوده : روحانی حمید، بررسی و تحلیل از نهضت های امام خمینی برگزیده رده بندی کنگره : DSR۱۵۷۶/م ۹ز ۹۱۳۶۲ رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۴۲۰۹۲ شماره کتابشناسی ملی : م ۶۲-۱۴۵۳

امام خمینی (ره) از ولادت تا رحلت

ولادت

در روز بیستم جمادی الثانی ۱۳۲۰ هجری قمری مطابق با ۳۰ شهریور ۱۲۸۱ هجری شمسی (۲۴ سپتامبر ۱۹۰۲ میلادی) در شهرستان خمین از توابع استان مرکزی ایران در خانواده ای اهل علم و هجرت و جهاد و در خاندانی از سلاله زهرای اطهر سلام الله علیها، روح الله الموسوی الخمینی پای بر خاکدان طبیعت نهاد .

او وارث سجایای آباء و اجدادی بود که نسل در نسل در کار هدایت مردم و کسب معارف الهی کوشیده اند. پدر بزرگوار امام خمینی مرحوم آیه الله سید مصطفی موسوی از معاصرین مرحوم آیه الله العظمی میرزای شیرازی (رض) که پس از آنکه سالیانی چند در نجف اشرف علوم و معارف اسلامی را فرا گرفته و به درجه اجتهاد نایل آمده بود به ایران بازگشت و در خمین ملجأ مردم و هادی آنان در امور دینی بود. در حالیکه بیش

از ۵ ماه از ولادت روح الله نمی گذشت، طاغوتیان و خوانین تحت حمایت عمال حکومت وقت ندای حق طلبی پدر را که در برابر زورگوئیهایشان به مقاومت بر خاسته بود، با گلوله پاسخ گفتند و در مسیر خمین به اراک وی را به شهادت رساندند. بستگان شهید برای اجرای حکم الهی قصاص به تهران (دار الحکومه وقت) رهسپار شدند و بر اجرای عدالت اصرار ورزیدند تا قاتل قصاص گردید

بدین ترتیب امام خمینی از اوان کودکی با رنج یتیمآشنا و با مفهوم شهادت روبرو گردید. وی دوران کودکی و نوجوانی را تحت سرپرستی مادر مومنه اش (بانو هاجر) که خود از خاندان علم و تقوا و از نوادگان مرحوم آیه الله خوانساری (صاحب زیاده التصانیف) بوده است و همچنین نزد عمه مکرمه اش (صاحبه خانم) که بانویی شجاع و حق جو بود سپری کرد اما در سن ۱۵ سالگی از نعمت وجود آن دو عزیز نیز محروم گردید.

هجرت به قم، تحصیل دروس تکمیلی و تدریس علوم اسلامی

اندکی پس از هجرت آیه الله العظمی حاج شیخ عبد الکریم حایری یزدی رحمه الله علیه (نوروز ۱۳۰۰ هجری شمسی، مطابق با رجب المرجب ۱۳۴۰ هجری قمری) امام خمینی نیز رهسپار حوزه علمیه قم گردید و به سرعت مراحل تحصیلات تکمیلی علوم حوزوی را نزد اساتید حوزه قم طی کرد. که می توان از فرا گرفتن تتمه مباحث کتاب مطول (در علم معانی و بیان) نزد مرحوم آقا میرزا محمد علی ادیب تهرانی و تکمیل دروس سطح نزد مرحوم آیه الله سید محمد تقی خوانساری، و بیشتر نزد مرحوم آیه الله سید علی یشربی کاشانی و

دروس فقه و اصول نزد زعیم حوزه قم آیه الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حایری یزدی رضوان الله علیهم نام برد .

پس از رحلت آیه الله العظمی حایری یزدی تلاش امام خمینی به همراه جمعی دیگر از مجتهدین حوزه علمیه قم به نتیجه رسید و آیه الله العظمی (رض) به عنوان زعیم حوزه علمیه عازم قم گردید. در این زمان، امام خمینی به عنوان یکی از مدرسین و مجتهدین صاحب رای در فقه و اصول و فلسفه و عرفان و اخلاق شناخته می شد . حضرت امام طی سالهای طولانی در حوزه علمیه قم به تدریس چندین دوره فقه، اصول، فلسفه و عرفان و اخلاق اسلامی در فیضیه، مسجد اعظم، مسجد محمدیه، مدرسه حاج ملاصادق، مسجد سلماسی و ... همت گماشت و در حوزه علمیه نجف نیز قریب ۱۴ سال در مسجد شیخ اعظم انصاری (ره) معارف اهل بیت و فقه را در عالیترین سطوح تدریس نمود و در نجف بود که برای نخستین بار .مبانی نظری حکومت اسلامی را در سلسله درسهای ولایت فقیه بازگو نمود.

امام خمینی (ره) در سنگر مبارزه و قیام

روحیه مبارزه و جهاد در راه خدا ریشه در بینش اعتقادی و تربیت و محیط خانوادگی و شرایط سیاسی و اجتماعی طول دوران زندگی آن حضرت داشته است. مبارزات ایشان از آغاز نوجوانی آغاز و سیر تکاملی آن به موازات تکامل ابعاد روحی و علمی ایشان از یکسو و اوضاع و احوال سیاسی و اجتماعی ایران و جوامع اسلامی از سوی دیگر در اشکال مختلف ادامه یافته است و در سال ۴۱ و ۱۳۴۰ ماجرای انجمنهای ایالتی و ولایتی فرصتی پدید آورد تا ایشان در رهبریت قیام و

روحانیت ایفای نقش کند و بدین ترتیب قیام سراسری روحانیت و ملت ایران در ۱۵ خرداد سال ۱۳۴۲ با دو ویژگی برجسته یعنی رهبری واحد امام خمینی و اسلامی بودن انگیزه ها و شعارها و هدفهای قیام، سرآغازی شد بر فصل نوین مبارزات ملت ایران که بعد ها تحت نام انقلاب اسلامی در جهان شناخته و معرفی گردید امام خمینی خاطره خویش از جنگ بین الملل اول را در حالیکه نوجوانی ۱۲ ساله بوده چنین یاد می کند: من هر دو جنگ بین المللی را یادم هست ... من کوچک بودم لکن مدرسه می رفتم و سربازهای شوروی را در همان مرکزی که ما داشتیم در خمین، من آنجا آنها را می دیدم و ما مورد تاخت و تاز واقع می شدیم در جنگ بین الملل اول. حضرت امام در جایی دیگر با یاد آوری اسامی برخی از خوانین و اشرار ستمگر که در پناه حکومت مرکزی به غارت اموال و نوامیس مردم می پرداختند می فرماید: من از بچگی در جنگ بودم ... ما مورد زلقی ها بودیم، مورد هجوم رجبعلیها بودیم و خودمان تفنگ داشتیم و من در عین حالی که تقریباً شاید اوایل بلوغم بود، بچه بودم، دور این سنگرهایی که بسته بودند در محل ما و اینها می خواستند هجوم کنند و غارت کنند، آنجا می رفتیم سنگرها را سرکشی می کردیم. کودتای رضا خان در سوم اسفند ۱۲۹۹ شمسی که بنا بر گواهی اسناد و مدارک تاریخی و غیر قابل خدشه بوسیله انگلیسها حمایت و سازماندهی شده بود هر چند که به سلطنت قاجاریه پایان بخشید و تا حدودی

حکومت ملوک الطوائفی خوانین و اشرار پارکنده را محدود ساخت اما درعوض آنچنان دیکتاتوری پدید آورد که در سایه آن هزار فامیل بر سرنوشت ملت مظلوم ایران حاکم شدند و دودمان پهلوی به تنهایی عهده دار نقش سابق خوانین و اشرار گردید .

در چنین شرایطی روحانیت ایران که پس از وقایع نهضت مشروطیت در تنگنای هجوم بی وقفه دولتهای وقت و عمال انگلیسی از یکسو و دشمنی های غرب باختگان روشنفکر مآب از سوی دیگر قرار داشت برای دفاع از اسلام و حفظ موجودیت خویش به تکاپو افتاد. آیه الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حایری به دعوت علمای وقت قم از اراک به این شهر هجرت کرد و اندکی پس از آن امام خمینی که با بهره گیری از استعداد فوق العاده خویش دروس مقدماتی و سطوح حوزه علمیه را در خمین و اراک با سرعت طی کرده بود به قم هجرت کرد و عملاً در تحکیم موقعیت حوزه نو تاسیس قم مشارکتی فعال داشت.

زمان چندانی نگذشت که آن حضرت در اعداد فضیله برجسته این حوزه در عرفان و فلسفه و فقه و اصول شناخته شد.

پس از رحلت آیه الله العظمی حایری (۱۰ بهمن ۱۳۱۵ هـ - ش) حوزه علمیه قم را خطر انحلال تهدید می کرد. علمای متعهد به چاره جویی برخاستند. مدت هشت سال سرپرستی حوزه علمیه قم را آیات عظام :

سید محمد حجت، سید صدر الدین صدر و سید محمد تقی خوانساری - رضوان الله علیهم بر عهده گرفتند. در این فاصله و بخصوص پس از سقوط رضاخان، شرایط برای تحقق مرجعیت عظمی فراهم گردید. آیه الله العظمی بروجردی شخصیت علمی برجسته ای

بود که می توانست جانشین مناسبی برای مرحوم حایری و حفظ کیان حوزه باشد. این پیشنهاد از سوی شاگردان آیه الله حایری و از جمله امام خمینی به سرعت تعقیب شد. شخص امام در دعوت از آیه الله بروجردی برای هجرت به قم و پذیرش مسئولیت خطیر زعامت حوزه مجدانه تلاش کرد.

امام خمینی که با دقت شرایط سیاسی جامعه و وضعیت حوزه ها را زیر نظر داشت و اطلاعات خویش را از طریق مطالعه مستمر کتب تاریخ معاصر و مجلات و روزنامه های وقت و رفت و آمد به تهران و درک محضر بزرگانی همچون آیه الله مدرس تکمیل می کرد دریافته بود که تنها نقطه امید به رهایی و نجات از شرایط ذلت باری که پس از شکست مشروطیت و بخصوص پس از روی کار آوردن رضا خان پدید آمده است، بیداری حوزه های علمیه و پیش از آن تضمین حیات حوزه ها و ارتباط معنوی مردم با روحانیت می باشد.

امام خمینی در تعقیب هدفهای ارزشمند خویش در سال ۱۳۲۸ طرح اصلاح اساس ساختار حوزه علمیه را با همکاری آیه الله مرتضی حایری تهیه کرد و به آیه الله بروجردی پیشنهاد داد. این طرح از سوی شاگردان امام و طلاب روشن ضمیر حوزه مورد استقبال و حمایت قرار گرفت .

اما رژیم در محاسباتش اشتباه کرده بود. لایحه انجمنهای ایالتی و ولایتی که به موجب آن شرط مسلمان بودن، سوگند به قرآن کریم و مرد بودن انتخاب کنندگان و کاندیداها تغییر می یافت در ۱۶ مهر ۱۳۴۱ به تصویب کابینه امیر اسد الله علم رسید. آزادی انتخابات زنان پوششی برای مخفی نگه داشتن هدفهای دیگر

بود.

حذف و تغییر دو شرط نخست دقیقا به منظور قانونی کردن حضور عناصر بهایی در مصادر کشور انتخاب شده بود. چنانکه قبلا نیز اشاره شد پشتیبانی شاه از رژیم صهیونیستی در توسعه مناسبات ایران و اسرائیل شرط حمایت‌های آمریکا از شاه بود. نفوذ پیروان مسلک استعماری بهائیت در قوای سه گانه ایران این شرط را تحقق می بخشید. امام خمینی به همراه علمای بزرگ قم و تهران به محض انتشار خبر تصویب لایحه مزبور پس از تبادل نظر دست به اعتراضات همه جانبه زدند .

نقش حضرت امام در روشن ساختن اهداف واقعی رژیم شاه و گوشزد کردن رسالت خطیر علما و حوزه های علمیه در این شرایط بسیار موثر و کارساز بود. تلگرافها و نامه های سرگشاده اعتراض آمیز علما به شاه و اسد الله علم موجی از حمایت را در اقصاء مختلف مردم برانگیخت. لحن تلگرافهای امام خمینی به شاه و نخست وزیر تند و هشدار دهنده بود. در یکی از این تلگرافها آمده بود :

اینجانب مجددا به شما نصیحت می کنم که به اطاعت خداوند متعال و قانون اساسی گردن نهید و از عواقب وخیمه تخلف از قرآن و احکام علمای ملت و زعمای مسلمین و تخلف از قانون اساسی بترسید و عمدا و بدون موجب مملکت را به خطر نیندازید و الا علمای اسلام درباره شما از اظهار عقیده خودداری نخواهند کرد .

بدین ترتیب ماجرای انجمنهای ایالتی و ولایتی تجربه ای پیروز و گرانقدر برای ملت ایران بویژه از آن جهت بود که طی آن ویژگیهای شخصیتی را شناختند که از هر جهت برای رهبری امت اسلام شایسته بود. با وجود شکست شاه در ماجرای

انجمنها، فشار آمریکا برای انجام اصلاحات مورد نظر ادامه یافت. شاه در دیماه ۱۳۴۱ اصول ششگانه اصلاحات خویش را بر شمرد و خواستار رفراندوم شد. امام خمینی بار دیگر مراجع و علمای قم را به نشست و چاره جویی دوباره فراخواند.

با پیشنهاد امام خمینی عید باستانی نوروز سال ۱۳۴۲ در اعتراض به اقدامات رژیم تحریم شد. در اعلامیه حضرت امام از انقلاب سفید شاه به انقلاب سیاه تعبیر و همسویی شاه با اهداف آمریکا و اسرائیل افشا شده بود. از سوی دیگر، شاه در مورد آمادگی جامعه ایران برای انجام اصلاحات آمریکا به مقامات واشنگتن اطمینان داده بود و نام اصلاحات را انقلاب سفید نهاده بود. مخالفت علما برای وی بسیار گران می آمد.

امام خمینی در اجتماع مردم، بی پروا از شخص شاه به عنوان عامل اصلی جنایات و هم پیمان با اسرائیل یاد می کرد و مردم را به قیام فرا می خواند. او در سخنرانی خود در روز دوازده فروردین ۱۳۴۲ شدیداً از سکوت علمای قم و نجف و دیگر بلاد اسلامی در مقابل جنایات تازه رژیم انتقاد کرد و فرمود: امروز سکوت همراهی با دستگاه جبار است حضرت امام روز بعد (۱۳ فروردین ۴۲) اعلامیه معروف خود را تحت عنوان شاه دوستی یعنی غارتگری منتشر ساخت.

راز تأثیر شگفت پیام امام و کلام امام در روان مخاطبینش که تا مرز جانبازی پیش می رفت را باید در همین اصالت اندیشه، صلابت رای و صداقت بی شائبه اش با مردم جستجو کرد.

سال ۱۳۴۲ با تحریم مراسم عید نوروز آغاز و با خون مظلومین فیضیه خونرنگ

شد. شاه بر انجام اصلاحات مورد نظر آمریکا اصرار می ورزید و امام خمینی بر آگاه کردن مردم و قیام آنان در برابر دخالت‌های آمریکا و خیانت‌های شاه پافشاری داشت. در چهارده فروردین ۱۳۴۲ آیه الله العظمی حکیم از نجف طی تلگراف‌هایی به علما و مراجع ایران خواستار آن شد که همگی به طور دسته جمعی به نجف هجرت کنند. این پیشنهاد برای حفظ جان علما و کیان حوزه‌ها مطرح شده بود.

حضرت امام بدون اعتنا به این تهدیدها، پاسخ تلگراف آیه الله العظمی حکیم را ارسال نموده و در آن تاکید کرده بود که هجرت دسته جمعی علما و خالی کردن حوزه علمیه قم به مصلحت نیست.

امام خمینی در پیامی (به تاریخ ۱۲ / ۲ / ۱۳۴۲) به مناسبت چهلم فاجعه فیضیه بر همراهی علما و ملت ایران در رویارویی سران ممالک اسلامی و دول عربی با اسرائیل غاصب تاکید ورزید و پیمان‌های شاه و اسرائیل را محکوم کرد.

قیام ۱۵ خرداد

ماه محرم ۱۳۴۲ که مصادف با خرداد بود فرا رسید. امام خمینی از این فرصت نهایت استفاده را در تحریک مردم به قیام علیه رژیم مستبد شاه به عمل آورد.

امام خمینی در عصر عاشورای ۱۳ خرداد سال ۱۳۴۲ شمسی در مدرسه فیضیه نطق تاریخی خویش را که آغازی بر قیام ۱۵ خرداد بود ایراد کرد.

در همین سخنرانی بود که امام خمینی با صدای بلند خطاب به شاه فرمود: آقا من به شما نصیحت می کنم، ای آقای شاه! ای جناب شاه! من به تو نصیحت می کنم دست بردار از این کارها، آقا اغفال می کنند تو را. من

میل ندارم که یک روز اگر بخواهند تو بروی، همه شکر کنند... اگر دیکته می دهند دستت و می گویند بخوان، در اطرافش فکر کن.... نصیحت مرا بشنو... ربط ما بین شاه و اسرائیل چیست که سازمان امنیت می گوید از اسرائیل حرف نزنید... مگر شاه اسرائیلی است؟ شاه فرمان خاموش کردن قیام را صادر کرد. نخست جمع زیادی از یاران امام خمینی در شامگاه ۱۴ خرداد دستگیر و ساعت سه نیمه شب (سحرگاه پانزده خرداد ۴۲) صدها کماندوی اعزامی از مرکز، منزل حضرت امام را محاصره کردند و ایشان را در حالیکه مشغول نماز شب بود دستگیر و سراسیمه به تهران برده و در بازداشتگاه باشگاه افسران زندانی کردند و غروب آنروز به زندان قصر منتقل نمودند. صبحگاه پانزده خرداد خبر دستگیری رهبر انقلاب به تهران، مشهد، شیراز و دیگر شهرها رسید و وضعیتی مشابه قم پدید آورد.

نزدیکترین ندیم همیشگی شاه، تیمسار حسین فردوست در خاطراتش از بکارگیری تجربیات و همکاری زبده ترین مامورین سیاسی و امنیتی آمریکا برای سرکوب قیام و همچنین از سراسیمگی شاه و دربار و امرای ارتش و ساواک در این ساعات پرده برداشته و توضیح داده است که چگونه شاه و ژنرالهایش دیوانه وار فرمان سرکوب صادر می کردند.

امام خمینی، پس از ۱۹ روز حبس در زندان قصر به زندانی در پادگان نظامی عشرت آباد منتقل شد.

با دستگیری رهبر نهضت و کشتار وحشیانه مردم در روز ۱۵ خرداد ۴۲، قیام ظاهرا سرکوب شد. امام خمینی در حبس از پاسخ گفتن به سئوالات بازجویان، با شهامت و اعلام اینکه هیئت حاکمه در ایران و قوه قضائیه آنرا غیر قانونی و فاقد

صلاحیت می داند، اجتناب ورزید. در شامگاه ۱۸ فروردین سال ۱۳۴۳ بدون اطلاع قبلی، امام خمینی آزاد و به قم منتقل می شود. به محض اطلاع مردم، شادمانی سراسر شهر را فرا می گیرد و جشنهای باشکوهی در مدرسه فیضیه و شهر به مدت چند روز بر پا می شود. اولین سالگرد قیام ۱۵ خرداد در سال ۱۳۴۳ با صدور بیانیه مشترک امام خمینی و دیگر مراجع تقلید و بیانیه های جداگانه حوزه های علمیه گرامی داشته شد و به عنوان روز عزای عمومی معرفی شد.

امام خمینی در ۴ آبان ۱۳۴۳ بیانیه ای انقلابی صادر کرد و در آن نوشت: دنیا بداند که هر گرفتاری ای که ملت ایران و ملل مسلمین دارند از اجانب است، از آمریکا است، ملل اسلام از اجانب عموماً و از آمریکا خصوصاً متنفر است... آمریکا است که از اسرائیل و هواداران آن پشتیبانی می کند. آمریکا است که به اسرائیل قدرت می دهد که اعراب مسلم را آواره کند. افشاگری امام علیه تصویب لایحه کاپیتولاسیون، ایران را در آبان سال ۴۳ در آستانه قیامی دوباره قرار داد.

سحرگاه ۱۳ آبان ۱۳۴۳ دوباره کماندوهای مسلح اعزامی از تهران، منزل امام خمینی در قم را محاصره کردند. شگفت آنکه وقت باز داشت، همانند سال قبل مصادف با نیایش شبانه امام خمینی بود. حضرت امام بازداشت و به همراه نیروهای امنیتی مستقیماً به فرودگاه مهرآباد تهران اعزام و با یک فروند هواپیمای نظامی که از قبل آماده شده بود، تحت الحفظ مامورین امنیتی و نظامی به آنکارا پرواز کرد. عصر آنروز ساواک خبر تبعید امام را به اتهام اقدام علیه امنیت کشور! در روزنامه ها منتشر ساخت.

علی رغم

فضای خفقان موجی از اعتراضها به صورت تظاهرات در بازار تهران، تعطیلی طولانی مدت دروس حوزه ها و ارسال طومارها و نامه ها به سازمانهای بین المللی و مراجع تقلید جلوه گر شد.

اقامت امام در ترکیه یازده ماه به درازا کشید در این مدت رژیم شاه با شدت عمل بی سابقه ای بقایای مقاومت را در ایران در هم شکست و در غیاب امام خمینی به سرعت دست به اصلاحات آمریکا پسند زد. اقامت اجباری در ترکیه فرصتی مغتنم برای امام بود تا تدوین کتاب بزرگ تحریر الوسیله را آغاز کند.

تبعید امام خمینی (ره) از ترکیه به عراق

روز ۱۳ مهرماه ۱۳۴۳ حضرت امام به همراه فرزندشان آیه الله حاج آقا مصطفی از ترکیه به تبعیدگاه دوم، کشور عراق اعزام شدند. امام خمینی پس از ورود به بغداد برای زیارت مرقد ائمه اطهار(ع) به شهرهای کاظمین، سامرا و کربلا شتافت و یک هفته بعد به محل اصلی اقامت خود یعنی نجف عزیمت کرد.

دوران اقامت ۱۳ ساله امام خمینی در نجف در شرایطی آغاز شد که هر چند در ظاهر فشارها و محدودیتهای مستقیم در حد ایران و ترکیه وجود نداشت اما مخالفتها و کارشکنیها و زخم زبانها نه از جبهه دشمن رویاروی بلکه از ناحیه روحانی نمایان و دنیا خواهان مخفی شده در لباس دین آنچنان گسترده و آزاردهنده بود که امام با همه صبر و بردباری معروفش بارها از سختی شرایط مبارزه در این سالها به تلخی تمام یاد کرده است. ولی هیچیک از این مصائب و دشواریها نتوانست او را از مسیری که آگاهانه انتخاب کرده بود باز دارد.

امام خمینی سلسله درسهای خارج فقه خویش را با همه مخالفتها و کارشکنیهای

عناصر مغرض در آبان ۱۳۴۴ در مسجد شیخ انصاری (ره) نجف آغاز کرد که تا زمان هجرت از عراق به پاریس ادامه داشت. حوزه درسی ایشان به عنوان یکی از برجسته ترین حوزه های درسی نجف از لحاظ کیفیت و کمیت شاگردان شناخته شد.

امام خمینی از بدو ورود به نجف با ارسال نامه ها و پیک هایی به ایران، ارتباط خویش را با مبارزین حفظ نموده و آنان را در هر مناسبتی به پایداری در پیگیری اهداف قیام ۱۵ خرداد فرا می خواند.

امام خمینی در تمام دوران پس از تبعید، علی رغم دشواریهای پدید آمده، هیچگاه دست از مبارزه نکشید، و با سخنرانیها و پیامهای خویش امید به پیروزی را در دلها زنده نگاه می داشت.

امام خمینی در گفتگویی با نماینده سازمان الفتح فلسطین در ۱۹ مهر ۱۳۴۷ دیدگاههای خویش را درباره مسائل جهان اسلام و جهاد ملت فلسطین تشریح کرد و در همین مصاحبه بر وجوب اختصاص بخشی از وجوه شرعی زکات به مجاهدان فلسطینی فتوا داد.

اوایل سال ۱۳۴۸ اختلافات بین رژیم شاه و حزب بعث عراق بر سر مرز آبی دو کشور شدت گرفت. رژیم عراق جمع زیادی از ایرانیان مقیم این کشور را در بدترین شرایط اخراج کرد. حزب بعث بسیار کوشید تا از دشمنی امام خمینی با رژیم ایران در آن شرایط بهره گیرد.

چهار سال تدریس، تلاش و روشنگری امام خمینی توانسته بود تا حدودی فضای حوزه نجف را دگرگون سازد. اینک در سال ۱۳۴۸ علاوه بر مبارزین بیشمار داخل کشور مخاطبین زیادی در عراق، لبنان و دیگر بلاد اسلامی بودند که نهضت امام خمینی را الگوی خویش می دانستند.

امام خمینی (ره) و استمرار مبارزه (۱۳۵۶ - ۱۳۵۰)

نیمه دوم

سال ۱۳۵۰ اختلافات رژیم بعثی عراق و شاه بالا گرفت و به اخراج و آواره شدن بسیاری از ایرانیان مقیم عراق انجامید. امام خمینی طی تلگرافی به رئیس جمهور عراق شدیداً اقدامات این رژیم را محکوم نمود. حضرت امام در اعتراض به شرایط پیش آمده تصمیم به خروج از عراق گرفت اما حکام بغداد با آگاهی از پیامدهای هجرت امام در آن شرایط اجازه خروج ندادند. سال ۱۳۵۴ در سالگرد قیام ۱۵ خرداد، مدرسه فیضیه قم بار دیگر شاهد قیام طلاب انقلابی بود. فریادهای درود بر خمینی و مرگ بر سلسله پهلوی به مدت دو روز ادامه داشت پیش از این سازمانهای چریکی متلاشی شده و شخصیت‌های مذهبی و سیاسی مبارز گرفتار زندانهای رژیم بودند.

شاه در ادامه سیاستهای مذهب ستیز خود در اسفند ۱۳۵۴ وقیحانه تاریخ رسمی کشور را از مبدا هجرت پیامبر اسلام به مبدا سلطنت شاهان هخامنشی تغییر داد. امام خمینی در واکنشی سخت، فتوا به حرمت استفاده از تاریخ بی پایه شاهنشاهی داد. تحریم استفاده از این مبدا موهوم تاریخی همانند تحریم حزب رستخیز از سوی مردم ایران استقبال شد و هر دو مورد افتضاحی برای رژیم شاه شده و رژیم در سال ۱۳۵۷ ناگزیر از عقب نشینی و لغو تاریخ شاهنشاهی شد.

اوجگیری انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۶ و قیام مردم

امام خمینی که به دقت تحولات جاری جهان و ایران را زیر نظر داشت از فرصت به دست آمده نهایت بهره برداری را کرد. او در مرداد ۱۳۵۶ طی پیامی اعلام کرد: اکنون به واسطه اوضاع داخلی و خارجی و انعکاس جنایات رژیم در مجامع و مطبوعات خارجی فرصتی است که باید مجامع علمی و فرهنگی و رجال

وطنخواه و دانشجویان خارج و داخل و انجمنهای اسلامی در هر جایی درنگ از آن استفاده کنند و بی پرده بپا خیزند.

شهادت آیه الله حاج آقا مصطفی خمینی در اول آبان ۱۳۵۶ و مراسم پر شکوهی که در ایران برگزار شد نقطه آغازی بر خیزش دوباره حوزه های علمیه و قیام جامعه مذهبی ایران بود. امام خمینی در همان زمان به گونه ای شگفت این واقعه را از الطاف خفیه الهی نامیده بود. رژیم شاه با درج مقاله ای توهین آمیز علیه امام در روزنامه اطلاعات انتقام گرفت. اعتراض به این مقاله، به قیام ۱۹ دی ماه قم در سال ۵۶ منجر شد که طی آن جمعی از طلاب انقلابی به خاک و خون کشیده شدند. شاه علی رغم دست زدن به کشتارهای جمعی نتوانست شعله های افروخته شده را خاموش کند.

او بسیج نظامی و جهاد مسلحانه عمومی را به عنوان تنها راه باقیمانده در شرایط دست زدن آمریکا به کودتای نظامی ارزیابی می کرد.

هجرت امام خمینی (ره) از عراق به پاریس

در دیدار وزرای خارجه ایران و عراق در نیویورک تصمیم به اخراج امام خمینی از عراق گرفته شد. روز دوم مهر ۱۳۵۷ منزل امام در نجف بوسیله قوای بعثی محاصره گردید انعکاس این خبر با خشم گسترده مسلمانان در ایران، عراق و دیگر کشورها مواجه شد.

روز ۱۲ مهر، امام خمینی نجف را به قصد مرز کویت ترک گفت. دولت کویت با اشاره رژیم ایران از ورود امام به این کشور جلوگیری کرد. قبلا صحبت از هجرت امام به لبنان و یا سوریه بود اما ایشان پس از مشورت با فرزندشان (حجه الاسلام حاج سید احمد خمینی)

تصمیم به هجرت به پاریس گرفت. در روز ۱۴ مهر ایشان وارد پاریس شدند.

و دو روز بعد در منزل یکی از ایرانیان در نوفل لوشاتو (حومه پاریس) مستقر شدند. مامورین کاخ الیزه نظر رئیس جمهور فرانسه را مبنی بر اجتناب از هرگونه فعالیت سیاسی به امام ابلاغ کردند. ایشان نیز در واکنشی تند تصریح کرده بود که اینگونه محدودیتها خلاف ادعای دموکراسی است و اگر او ناگزیر شود تا از این فرودگاه به آن فرودگاه و از این کشور به آن کشور برود باز دست از هدفهایش نخواهد کشید.

امام خمینی در دیماه ۵۷ شورای انقلاب را تکشیل داد. شاه نیز پس از تشکیل شورای سلطنت و اخذ رای اعتماد برای کابینه بختیار در روز ۲۶ دیماه از کشور فرار کرد. خبر در شهر تهران و سپس ایران پیچید و مردم در خیابانها به جشن و پایکوبی پرداختند.

بازگشت امام خمینی (ره) به ایران پس از ۱۴ سال تبعید

اوایل بهمن ۵۷ خبر تصمیم امام در بازگشت به کشور منتشر شد. هر کس که می شنید اشک شوق فرو می ریخت. مردم ۱۴ سال انتظار کشیده بودند. اما در عین حال مردم و دوستان امام نگران جان ایشان بودند چرا که هنوز دولت دست نشانده شاه سر پا و حکومت نظامی برقرار بود. اما امام خمینی تصمیم خویش را گرفته و طی پیامهایی به مردم ایران گفته بود می خواهد در این روزها سرنوشت ساز و خطیر در کنار مردمش باشد. دولت بختیار با هماهنگی ژنرال هایزر فرودگاههای کشور را به روی پروازهای خارجی بست.

دولت بختیار پس از چند روز تاب مقاومت نیاورد و ناگزیر از پذیرفتن خواست ملت شد. سرانجام امام

خمینی بامداد ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ پس از ۱۴ سال دوری از وطن وارد کشور شد. استقبال بی سابقه مردم ایران چنان عظیم و غیر قابل انکار بود که خیرگزاریه‌های غربی نیز ناگزیر از اعتراف شده و مستقبلین را ۴ تا ۶ میلیون نفر برآورد کردند.

رحلت امام خمینی (ره)، وصال یار، فراق یاران

امام خمینی هدفها و آرمانها و هر آنچه را که می بایست ابلاغ کند، گفته بود و در عمل نیز تمام هستیش را برای تحقق همان هدفها بکار گرفته بود. اینک در آستانه نیمه خرداد سال ۱۳۶۸ خود را آماده ملاقات عزیزی می کرد که تمام عمرش را برای جلب رضای او صرف کرده بود و قامتش جز در برابر او، در مقابل هیچ قدرتی خم نشده، و چشمانش جز برای او گریه نکرده بود. سروده های عارفانه اش همه حاکی از درد فراق و بیان عطش لحظه وصال محبوب بود. و اینک این لحظه شکوهمند برای او، و جانگاہ و تحمل ناپذیر برای پیروانش، فرا می رسید. او خود در وصیتنامه اش نوشته است: با دلی آرام و قلبی مطمئن و روحی شاد و ضمیری امیدوار به فضل خدا از خدمت خواهران و برادران مرخص و به سوی جایگاه ابدی سفر می کنم و به دعای خیر شما احتیاج مبرم دارم و از خدای رحمن و رحیم می خواهم که عذرم را در کوتاهی خدمت و قصور و تقصیر بپذیرد و از ملت امیدوارم که عذرم را در کوتاهی ها و قصور و تقصیرها بپذیرند و با قدرت و تصمیم و اراده به پیش بروند.

شگفت آنکه امام خمینی در یکی

از غزلیاتش که چند سال قبل از رحلت سروده است :

انتظار فرج از نیمه خرداد کشم

سالها می گذرد حادثه ها می آید

ساعت ۲۰ / ۲۲ بعد از ظهر روز شنبه سیزدهم خرداد ماه سال ۱۳۶۸ لحظه وصال بود. قلبی از کار ایستاد که میلیونها قلب را به نور خدا و معنویت احیا کرده بود. به وسیله دوربین مخفی ای که توسط دوستان امام در بیمارستان نصب شده بود روزهای بیماری و جریان عمل و لحظه لقای حق ضبط شده است. وقتی که گوشه هایی از حالات معنوی و آرامش امام در این ایام از تلویزیون پخش شد غوغایی در دلها بر افکند که وصف آن جز با بودن در آن فضا ممکن نیست. لبها دائما به ذکر خدا در حرکت بود.

در آخرین شب زندگی و در حالی که چند عمل جراحی سخت و طولانی در سن ۸۷ سالگی تحمل کرده بود و در حالیکه چندین سرم به دستهای مبارکش وصل بود نافله شب می خواند و قرآن تلاوت می کرد. در ساعات آخر، طمانینه و آرامشی ملکوتی داشت و مرتبا شهادت به وحدانیت خدا و رسالت پیامبر اکرم (ص) را زمزمه می کرد و با چنین حالتی بود که روحش به ملکوت اعلی پرواز کرد. وقتی که خبر رحلت امام منتشر شد، گویی زلزله ای عظیم رخ داده است، بغضها ترکید و سرتاسر ایران و همه کانونهایی که در جهان با نام و پیام امام خمینی آشنا بودند یکپارچه گریستند و بر سر و سینه زدند. هیچ قلم و بیانی قادر نیست ابعاد حادثه را و امواج احساسات غیر قابل کنترل مردم را

در آن روزها توصیف کند.

مردم ایران و مسلمانان انقلابی، حق داشتند این چنین ضجه کنند و صحنه هایی پدید آورند که در تاریخ نمونه ای بدین حجم و عظمت برای آن سراغ نداریم. آنان کسی را از دست داده بودند که عزت پایمال شده شان را باز گردانده بود، دست شاهان ستمگر و دستهای غارتگران آمریکایی و غربی را از سرزمینشان کوتاه کرده بود، اسلام را احیا کرده بود، مسلمین را عزت بخشیده بود، جمهوری اسلامی را بر پا کرده بود، رو در روی همه قدرتهای جهنمی و شیطانی دنیا ایستاده بود و ده سال در برابر صدها توطئه براندازی و طرح کودتا و آشوب و فتنه داخلی و خارجی مقاومت کرده بود و ۸ سال دفاعی را فرماندهی کرده بود که در جبهه مقابلش دشمنی قرار داشت که آشکارا از سوی هر دو قدرت بزرگ شرق و غرب حمایت همه جانبه می شد. مردم، رهبر محبوب و مرجع دینی خود و منادی اسلام راستین را از دست داده بودند.

شاید کسانی که قادر به درک و هضم این مفاهیم نیستند، اگر حالات مردم را در فیلمهای مراسم تودیع و تشییع و خاکسپاری پیکر مطهر امام خمینی مشاهده کنند و خبر مرگ دهها تن که در مقابل سنگینی این حادثه تاب تحمل نیاورده و قلبشان از کار ایستاده بود را بشنوند و پیکرهایی که یکی پس از دیگری از شدت تآثر بیهوش شده، بر روی دستها در امواج جمعیت به سوی درمانگاهها روانه می شدند را در فیلمها و عکسها ببینند، در تفسیر این واقعهها درمانده شوند.

اما آنانکه عشق

را می شناسند و تجربه کرده اند، مشکلی نخواهند داشت. حقیقتاً مردم ایران عاشق امام خمینی بودند و چه شعار زیبا و گویایی در سالگرد رحلتش انتخاب کرده بودند که:

عشق به خمینی عشق به همه خوبیهاست.

روز چهاردهم خرداد ۱۳۶۸، مجلس خبرگان رهبری تشکیل گردید و پس از قرائت وصیتنامه امام خمینی توسط حضرت آیه الله خامنه ای که دو ساعت و نیم طول کشید، بحث و تبادل نظر برای تعیین جانشینی امام خمینی و رهبر انقلاب اسلامی آغاز شد و پس از چندین ساعت سرانجام حضرت آیه الله خامنه ای (رئیس جمهور وقت) که خود از شاگردان امام خمینی سلام الله علیه و از چهره های درخشان انقلاب اسلامی و از یاوران قیام ۱۵ خرداد بود و در تمام دوران نهضت امام در همه فراز و نشیبها در جمع دیگر یاوران انقلاب جانبازی کرده بود، به اتفاق آرا برای این رسالت خطیر برگزیده شد. سالها بود که غریبها و عوامل تحت حمایتشان در داخل کشور که از شکست دادن امام مایوس شده بودند وعده زمان مرگ امام را می دادند.

اما هوشمندی ملت ایران و انتخاب سریع و شایسته خبرگان و حمایت فرزندان و پیروان امام همه امیدهای ضد انقلاب را بر باد دادند و نه تنها رحلت امام پایان راه او نبود بلکه در واقع عصر امام خمینی در پهنه ای وسیعتر از گذشته آغاز شده بود. مگر اندیشه و خوبی و معنویت و حقیقت می میرد؟ روز و شب پانزدهم خرداد ۶۸ میلیونها نفر از مردم تهران و سوگوارانی که از شهرها و روستاها آمده بودند،

در محل مصلاهی بزرگ تهران اجتماع کردند تا برای آخرین بار با پیکر مطهر مردی که با قیامش قامت خمیده ارزشها و کرامتها را در عصر سیاه ستم استوار کرده و در دنیا نهضتی از خدا خواهی و باز گشت به فطرت انسانی آغاز کرده بود، وداع کنند.

هیچ اثری از تشریفات بی روح مرسوم در مراسم رسمی نبود. همه چیز، بسیجی و مردمی و عاشقانه بود. پیکر پاک و سبز پوش امام بر بالای بلندی و در حلقه میلیونها نفر از جمعیت ماتم زده چون نگینی می درخشید. هر کس به زبان خویش با امامش زمزمه می کرد و اشک می ریخت. سرتاسر اتوبان و راههای منتهی به مصلی مملو از جمعیت سیاهپوش بود.

پرچمهای عزا بر در و دیورا شهر آویخته و آوای قرآن از تمام مساجد و مراکز و ادارات و منازل به گوش می رسید. شب که فرا رسید هزاران شمع بیاد مشعلی که امام افروخته است، در بیابان مصلی و تپه های اطراف آن روشن شد. خانواده های داغدار گرداگرد شمعها نشستند و چشمانشان بر بلندای نورانی دوخته شده بود.

فریاد یا حسین بسیجیان که احساس یتیمی می کردند و بر سر و سینه می زدند فضا را عاشورایی کرده بود. باور اینکه دیگر صدای دلنشین امام خمینی را در حسینیه جماران نخواهند شنید، طاقتها را برده بود. مردم شب را در کنار پیکر امام به صبح رسانیدند. در نخستین ساعت بامداد شانزدهم خرداد، میلیونها تن به امامت آیه الله العظمی گلپایگانی (ره) با چشمانی اشکبار برپیکر امام نماز گزار شدند.

انبوهی جمعیت و شکوه حماسه حضور مردم در روز ورود امام خمینی

به کشور در ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ و تکرار گسترده تر این حماسه در مراسم تشییع پیکر امام ، از شگفتیهای تاریخ است. خبرگزاریهای رسمی جهانی جمعیت استقبال کننده را در سال ۱۳۵۷ تا ۶ میلیون نفر و جمعیت حاضر در مراسم تشییع را تا ۹ میلیون نفر تخمین زدند و این در حالی بود که طی دوران ۱۱ ساله حکومت امام خمینی به واسطه اتحاد کشورهای غربی و شرقی در دشمنی با انقلاب و تحمیل جنگ ۸ ساله و صدها توطئه دیگر آنان ، مردم ایران سختیها و مشکلات فراوانی را تحمل کرده و عزیزان بی شماری را در این راه از دست داده بودند و طبعاً می بایست بتدریج خسته و دلسرد شده باشند اما هرگز این چنین نشد. نسل پرورش یافته در مکتب الهی امام خمینی به این فرموده امام ایمان کامل داشت که: در جهان حجم تحمل زحمتهای و رنجها و فداکاریها و جان نثاریها و محرومیتها مناسب حجم بزرگی مقصود و ارزشمندی و علو رتبه آن است پس از آنکه مراسم تدفین به علت شدت احساسات عزاداران امکان ادامه نیافت ، طی اطلاعیه های مکرر از رادیو اعلام شد که مردم به خانه هایشان بازگردند ، مراسم به بعد موکول شده و زمان آن بعدا اعلام شد. برای مسئولین تردیدی نبود که هر چه زمان بگذرد صدها هزار تن از علاقه مندان دیگر امام که از شهرهای دور راهی تهران شده اند نیز بر جمعیت تشییع کننده افزوده خواهد شد ، ناگزیر در بعدازظهر همان روز مراسم تدفین با همان احساسات و به دشواری انجام شد که گوشه هایی از این مراسم بوسیله

خبرنگاران به جهان مخایره شد و بدین سان رحلت امام خمینی نیز همچون حیاتش منشأ بیداری و نهضتی دوباره شد و راه و یادش جاودانه گردید چرا که او حقیقت بود و حقیقت همیشه زنده است و فناپذیر.

زندگی امام به روایت امام

متن زیر فرازهایی از زندگی حضرت امام خمینی - سلام الله علیه - است که پس از توضیحات معظم له، فرزند گرامی ایشان حضرت حجت الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی نوشته و سپس حضرت امام آن را اصلاح نموده است:

بسمه تعالی

به حسب شناسنامه شماره: ۲۷۴۴ تولد: ۱۲۷۹ شمسی در خمین، اما در واقع ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۲۰ هجری قمری مطابق اول مهر ۱۲۸۱ شمسی است. (۱۸ جمادی الثانی ۱۳۲۰ مطابق ۳۰ شهریور ۱۲۸۱ صحیح است)

نام خانوادگی: مصطفوی / پدر: آقا مصطفی / مادر: خانم هاجر (دختر مرحوم آقامیرزا احمد مجتهد خوانساری الاصل و خمینی المسکن)

صدور در گلپایگان به وسیله صفری نژاد رئیس اداره آمار ثبت گلپایگان در خمین در مکتبخانه مرحوم ملا ابوالقاسم تحصیل شروع و نزد مرحوم آقا شیخ جعفر و مرحوم میرزا محمود (افتخار العلماء) درسهای ابتدایی سپسدر خلال آن نزد مرحوم حاج میرزا محمد مهدی (دایی) مقدمات شروع و نزد مرحوم آقای نجفی خمینی منطق شروع و نزد حضرت عالی (×) ظاهراً (سیوطی و شرح باب حادی عشر و) منطق و مسلماً در مطول مقداری. در ادراک که سنه ۱۳۳۹ قمری برای تحصیل رفتم نزد مرحوم آقا شیخ محمد علی بروجردی مطول و نزد مرحوم آقا شیخ محمد گلپایگانی منطق و نزد مرحوم آقا عباس اراکی شرح لمعه پس از هجرت به قم به دنبال هجرت مرحوم آیت الله حاج شیخ عبدالکریم - رحمه الله

علیه - (ظاهراً هجرت ایشان رجب ۱۳۴۰ قمری بود) هجرت آیت الله حائری به قم رجب ۱۳۴۰ و نوروز ۱۳۰۰ شمسی است) تتمه مطول را نزد مرحوم ادیب تهرانی موسوم به آقا میرزا محمد علی و سطوح را نزد مرحوم آقای حاج سید محمد تقی خوانساری مقداری و بیشتر نزد مرحوم آقا میرزا سید علی یثربی کاشانی تا آخر سطوح و با ایشان به درس خارج مرحوم آیت الله حائری (حاج شیخ عبدالکریم) می رفتیم و عمده تحصیلات خارج نزد ایشان بوده است. و فلسفه را مرحوم حاج سید ابوالحسن قزوینی و ریاضیات (هیئت، حساب) نزد ایشان و مرحوم آقامیرزا علی اکبر یزدی. و عمده استفاده در علوم معنوی و عرفانی نزد مرحوم آقای آقامیرزا محمد علی شاه آبادی بوده است پس از فوت مرحوم آقای حائری با عده ای از رفقا بحث داشتیم تا آنکه مرحوم آقای بروجردی - رحمه الله - به قم آمدند برای ترویج ایشان به درس ایشان رفتیم و استفاده هم نمودیم و از مدتها قبل از آمدن آقای بروجردی عمده اشتغال به تدریس معقول و عرفان و سطوح عالیه اصول و فقه بود پس از آمدن ایشان به تقاضای آقایان؛ مثل مرحوم آقای مطهری به تدریس خارج فقه مشغول شدم و از علوم عقلیه بازماندم و این اشتغال در طول اقامت قم و مدت اقامت نجف مستدام بود و پس از انتقال به پاریس از همه محروم و به امور دیگر اشتغال داشتم که تاکنون ادامه دارد. نام عیال اینجانب خدیجه ثقفی معروف به قدس ایران، متولد ۱۲۹۲ شمسی، صبیبه حضرت آقای حاج میرزا محمد ثقفی طهرانی.

تاریخ ازدواج: ۱۳۰۸ / فرزند اول:

مصطفی، متولد: ۱۳۰۹ شمسی؛ ۳ دختر در قید حیات با یک پسر، احمد متولد: ۱۳۲۴؛ دختران به ترتیب سن: صدیقه، فریده، فهیمه، سعیده و بعد از احمد، لطیفه؛ آخرین فرزند در حیات احمد.

پی نوشت:

× منظور آیت الله پسندیده می باشند.

روز شمار برخی مبارزات و تبعیدهای حضرت امام خمینی (ره)

۱۶ مهرماه سال ۱۳۴۱

جلسه مهم حضرت امام خمینی (ره) با مراجع قم در رابطه با انجمنهای ایالتی و ولایتی

۱۱ آذر ماه سال ۱۳۴۱

لغو تصویبنامه ساختگی انجمنهای ایالتی و ولایتی به دنبال مبارزات پیگیر حضرت امام خمینی (ره) و صدور پیام حضرت امام خمینی (ره) در مورد ختم این غائله

۲ بهمن سال ۱۳۴۱

تحریم رفراندوم غیر قانونی و قلابی شاه از سوی حضرت امام خمینی (ره)

۲ فروردین ماه سال ۱۳۴۲

فاجعه خونین مدرسه فیضیه به دست عمال رژیم شاه

۱۵ خرداد سال ۱۳۴۲

دستگیری شبانه حضرت امام خمینی (ره). قیام تاریخی ملت ایران در اعتراض به دستگیری حضرت امام (ره)

۴ تیرماه سال ۱۳۴۲

انتقال حضرت امام خمینی (ره) از پادگان قصر به سلولی در عشرت آباد.

۲۱ فرودین سال ۱۳۴۳

سخنرانی تاریخی حضرت امام خمینی (ره) در مسجد اعظم قم پس از آزادی از حبس و حصر.

۴ آبان ۱۳۴۳

سخنرانی کوبنده حضرت امام خمینی (ره) به مناسبت طرح اسارت‌بار کاپیتولاسیون.

۱۳ آبان ۱۳۴۳

بازداشت و تبعید حضرت امام خمینی (ره) به ترکیه

۲۱ آبان سال ۱۳۴۳

انتقال حضرت امام خمینی (ره) از آنکارا به بورسای ترکیه

۱۳ مهرماه سال ۱۳۴۴

انتقال حضرت امام خمینی (ره) از ترکیه به بغداد

۱۶ مهرماه ۱۳۴۴

حرکت امام خمینی (ره) از سامرا به کربلا بعد از تبعید به عراق

۲۳

مهرماه ۱۳۴۴

ورود و استقرار حضرت امام خمینی در نجف بعد از تبعید به عراق

۲۳ آبان ۱۳۴۴

شروع درسهای حوزه ای حضرت امام خمینی در نجف پس از تبعید به عراق

۱۲ اردیبهشت ۱۳۵۶

پیام حضرت امام خمینی (ره) به مناسبت چهلم شهدای قم

۲ مهرماه ۱۳۵۷

محاصره منزل حضرت امام خمینی (ره) توسط نیروهای بعثی عراق

۱۰ مهرماه ۱۳۵۷

هجرت حضرت امام خمینی (ره) از عراق به سوی کویت

۱۳ مهرماه ۱۳۵۷

هجرت حضرت امام خمینی (ره) از عراق به فرانسه

۱۲ بهمن ۱۳۵۷

بازگشت امام خمینی (ره) به میهن اسلامی پس از ۱۵ سال تبعید.

خاطرات از زبان یاران

امام در نوفل لوشاتو

ما تعدادی از دانشجویان بورسیه انرژی اتمی در آلمان غربی (سابق) بودیم که خبر ورود امام (ره) را به پاریس شنیدیم هنوز رژیم شاه کم و بیش بر اوضاع ایران مسلط بود، لذا ملاقات با امام یک حرکت ضد رژیم تلقی می شد و به همین دلیل پیدا کردن اقامتگاه امام کار مشکلی بود. دانشجویان به چند دسته تقسیم شدند، عده ای از روی ماجراجویی و احتمالاً فرصت طلبی خود را مشتاق ملاقات نشان می دادند. عده ای که امیدی به پیروزی انقلاب نداشتند نگران این بودند که مبادا بعد از زیارت امام به چنگ ماموران ساواک افتاده و به ایران برگردانده شوند. و نهایتاً گروه اصلی می ماندند و آن بچه مسلمانان عاشق انقلاب بودند، کسانی که از وطن دور مانده و مایل بودند به صف همزمانشان در ایران بپیوندند. بنابراین ملاقات با امام

ممکن بود آنها را در پیروزی شریک کند. با این انگیزه جستجو را برای یافتن اقامتگاه شروع کردیم و به کمک دانشجویان
مسلمان مقیم اروپا آدرسی را

بدست آوردیم.

بعنوان گروه اول از آلمان به طرف پاریس حرکت کردیم و به سراغ آدرس رفتیم. در یکی از خیابانهای جنوب پاریس آپارتمانی بود که ملاقات کنندگان را جمع کرده و گروه گروه با مینی بوس به روستای نوفل لوشاتو می بردند.

نزدیکی های اذان ظهر به نوفل لوشاتو رسیدیم. در یک خیابان باریک پیاده شدیم. سمت چپ خانه کوچکی بود که امام در آنجا سکونت داشت و سمت راست قطعه زمینی بود با یک درخت قدیمی سیب. وضو گرفتیم و امام با عده ای به محوطه نماز وارد شدند، پس از نماز جماعت امام نطق های تاریخی خود را شروع کردند. عده ای سخنان امام را ضبط می کردند، عده ای فیلم و عکس می گرفتند و بعضی هم گزارش تهیه می کردند.

تمام فعالیت های دانشجویان بورسیه در آلمان در اثر اعتصاب به تعطیلی کشیده شده بود. ما عملاً هفته ای، یکی دو روز به نوفل لوشاتو می رفتیم و پیامهای امام را گرفته به تمام شهرهای آلمان می فرستادیم.

جهت اعلام همبستگی با مردم مسلمان ایران و با رهنمودهای امام تظاهرات بسیار سنگین شهر کلن و فرانکفورت را ترتیب دادیم که از شبکه های تلویزیونی اروپا پخش می شد.

رفته رفته اقامتگاه امام به مرکز اصلی رهبری انقلاب تبدیل شد. آنجا محل تجمع خبرنگاران ایرانی و خارجی، سیاستمداران تبعیدی، جاسوسان، انقلابیون مسلمان شده بود؛ اما قدرت حرکت انقلاب و قاطعیت امام در امر رهبری فرصت را از همه گرفته بود و تنها اقدامات انقلابیون مؤثر واقع می شد. نکته جالب توجه این است که بسیاری از آن افراد بعدها در جبهه های نظامی و یا سیاسی به شهادت رسیدند، بعضی ها هم خیانت کردند و عده ای هم به خدمت صادقانه به

مردم و انقلاب ادامه دادند.

از خاطرات بیاد ماندنی آن زمان بگوییم:

امام شاه حسین را نمی پذیرند شنیدیم ملک حسین پادشاه اردن بطور غیر رسمی وارد فرودگاه پاریس شده و تقاضای ملاقات حضوری با امام را نمود. ما منتظر نظر امام بودیم. مرحوم حاج احمد خمینی از نزد امام برگشت و اعلام کرد (امام شاه حسین را نمی پذیرند) ملک حسین در کمال حقارت به اردن برگشت.

رژیم شاه و مهلت احضاریه

نامه ای توسط ساواک به دفتر انرژی اتمی در ارلانگن آلمان وارد شده بود و از آنها خواسته بودند که پنج نفر از بورسیه هایی که برنامه های تظاهرات و اعتصابات را ترتیب داده اند ظرف مدت ۱۵ روز به ایران برگردانده شوند.

این اختطاریه را نزد امام بردیم. اتاق کوچکی تقریبا به مساحت ۱۲ متر مربع با دو در روبروی هم با تشکچه ای دست دوز در گوشه اتاق مقرر امام بود. امام وارد شدند، سلام کردیم. به ما تعارف کردند که بنشینیم؛ بلافاصله نامه را تقدیم کردیم، ایشان در چند جمله کوتاه خیال ما را راحت کردند:

این رژیم به اندازه سررسید مهلت این اختطاریه دوام نمی آورد که بخواهد شما را به ایران برگرداند.

و واقعا چنین شد، رژیم شاه بعد از حدود ۱۳ روز سقوط کرد.

نماز جماعت و خطر سوء قصد

در اواخر اقامت امام در نوفل لوشاتو مصادف بود با دی و بهمن ماه که پاریس هم به اوج سرمای خود می رسید بعلاوه اینکه برف و باران هم پیوسته می بارید. به همین دلیل برای اقامه نماز چادری برپا شده بود.

در ایران به پیشنهاد رحیمی فرمانده هوانیروز تصمیم به ترور امام گرفته بودند. این خبر بلافاصله به نوفل لوشاتو رسید. روز عجیبی بود بیشتر شبکه های خبری جهان در آنجا جمع شده بودند. نیروهای پلیس فرانسه نیز به خاطر حفظ پرستیژ سیاسی خود با تجمع در اقامتگاه می خواستند جلوی سوء قصد احتمالی را بگیرند، لذا برای امام پیغام فرستادند که امروز برای نماز جماعت و سخنرانی از خانه بیرون نیایند. اما امام اعلام کردند امروز با روزهای دیگر فرقی ندارد و من نماز را میان مردم به جماعت برگزار خواهم کرد.

ملاقات کنندگان

فاصله خانه تا مصلا را با دست به هم دادن راهرویی ساختند تا امکان سؤ قصد به حداقل برسد. امام از خانه بیرون آمد به اتفاق حاج احمد آقا در کمال خونسردی فاصله را پیمودند تا به چادر نماز رسیدند، وقتی امام برای اقامه نماز درخواست، تعدادی از نیروهای پلیس با لباس شخصی که وارد چادر شدند - جالب است که در میان آنها یک پلیس زن وجود داشت که با روسری وارد اقامتگاه شده بود - امام به آنها اشاره کردند که از چادر بیرون بروند تا نماز اقامه شود. اصرار پلیس ها برای ماندن و حفاظت از جان امام به جایی نرسید و آنها از چادر بیرون رفتند.

خونسردی و مقاوم بودن امام حتی در برابر خطر سؤ قصد که ناشی از اعتقادات و ایمان قوی او بود، امید پیروزی انقلاب را در دل همگان افزایش داد و نیز ایمان و اعتقادات مذهبی گروه زیادی را فزونی بخشید.

اهالی نوفل لوشاتو

مدت اقامت امام در نوفل لوشاتو مصادف بود با سالروز میلاد حضرت مسیح و عید کریسمس به همین دلیل امام هدایای کوچکی را بسته بندی کرده و دستور دادند به در منازل اهالی نوفل لوشاتو ببرند. این عمل تاثیر بسیار عجیبی روی اهالی گذاشت، اولاً دانستند که اسلام برای ادیان الهی احترام قائل است و تبلیغات امپریالیزم بعد از انقلاب مبنی بر اینکه اقلیت های مذهبی در ایران مورد اذیت و آزار قرار می گیرند، قبلاً توسط امام خنثی شده بود.

ثانیا تاثیر عاطفی زیادی روی ساکنین نوفل لوشاتو گذاشت و باعث شد آنها برای ملاقات کنندگان احترام خاصی قائل شوند و موقعی که امام نوفل لوشاتو را ترک

کردند بیشتر اهالی ایشان را بدرقه کردند.

نظر متخصص

ارج گذاشتن به تخصص و کارشناسی از جمله خصوصیات امام بود.

دانشجویان انرژی اتمی اطلاعات وسیعی در رابطه با قراردادهای طرحهای ساخت ۲۲ نیروگاه اتمی در زمان شاه تهیه و بصورت مکتوب تحویل حضرت امام دادند. ایشان فرمودند اظهار نظر و قضاوت در این مورد در تخصص من نیست. موضوع را با متخصصین و کارشناسان مورد تایید در میان خواهیم گذاشت.

نظافت محل کار

روزی با تعدادی از دوستان که بعضی با همسرانشان بودند به خدمت امام رفتیم. منظره جالبی دیدیم و آن اینکه امام مشغول جارو کردن اتاق خود بودند همسر یکی از دوستان جلو رفت و گفت اجازه بدهید تا اتاق را من جارو کنم. ایشان فرمودند: هر کس موظف است محل کار خود را خودش تمیز کند.

مهندس صمد کریمی فام

تا کجا ایستاده اید

در اوج بمباران شهرها به وسیله هواپیماها و موشکهای صدام، یک روز چندین موشک به تهران اصابت کرده بود و در نقاطی از آسمان شهر، دود غلیظ ناشی از انفجار موشک به چشم می خورد و ضد هوایی ها هم کار می کرد. من خدمت حضرت امام بودم و ایشان مشغول قدم زدن بودند. عرض کردم، آقا! بالاخره شما تا کجا ایستاده اید؟ امام انگشت خود را روی پیشانی گذاشته و فرمودند: تا وقتی که موشک اینجا بخورد.

آقای حمید انصاری به نقل از مرحوم حاج سیداحمد خمینی (ره)

امام قانع نشد

حضرت امام از اینکه در سخنرانیها و نوشته ها از ایشان تعریف بکنند، ناراحت می شدند. یکبار فرمودند: من هر وقت سخنرانی آقای انصاری [آقای شیخ محمدعلی] از رادیو پخش می شود، رادیو را می بندم، چون همه اش تعریف از من است.

من عرض کردم آقا، ایشان چون در خدمت شما هستند، هر کجا که می روند، مردم مصر را از وی می خواهند تا راجع به خصوصیات حضرت تعالی بگویند. امام قانع نشد.

آقای حمید انصاری به نقل از مرحوم حاج سیداحمد خمینی (ره)

اختلاف بین مسؤولین

با وجود اینکه ضربان قلب حضرت امام (س) از دور تحت کنترل اینجانبان بود و هر نوع تغییری در وضع ایشان برای ما قابل درک بود، و نیز با در نظر گرفتن اینکه در افراد بطور معمول خبرهای خوب یا بد باعث بروز عکس العمل در وضع بدنی افراد شده و اکثرا تغییرات بسیار زیادی در فشار خون و ضربان قلب و امثال ذلک می شود. اما در مورد حضرت امام حتی در لحظاتی که اخبار بسیار بدی از مسائل مملکت و جبهه ها می رسید، ایشان با چنان صلابت و صبر و تحمل با قضا یا برخورد می کردند که حتی کوچکترین تغییری در علائم حیاتی ایشان نظیر فشارخون و ضربان قلب دیده نمی شد. تنها موردی که از نظر پزشکی تغییراتی در وضع جسمانی ایشان ایجاد می کرد، مواقعی بود که اختلافاتی بین مسوولین کشور به وجود می آمد.

دکتر محمدحسین نعمتی

دستورات پزشکی

با وجودی که پزشکان معالج ایشان اکثرا حدود ۵۰ سال جوان تر از حضرت امام (س) بودند، معهدا ایشان همواره با احترام با پزشکان برخورد نموده و دستورات پزشکی را راحت قبول می کردند. آن روزی که برای تجویز عمل جراحی (چند روز قبل از ارتحال) خدمت ایشان رسیدیم، آقای دکتر فاضل با احتیاط بسیار به ایشان گفت بایستی عمل جراحی انجام شود، همه پزشکان حاضر در جلسه فکر می کردند که ایشان امتناع نمایند و یا لااقل نظرشان را بعد از مدتی تفکر بیان بفرمایند، در حالیکه ایشان بلافاصله فرمودند، هر چه صلاح می دانید انجام دهید. حتی لحظه ای مکث فرمودند. در انجام دستورات پزشکی بسیار منظم و دقیق بودند. مثلا- یکبار متخصص فیزیوتراپی از ایشان عیادت کرد و یک نوع نرمش خاصی را برای زانوی ایشان تجویز نمود

که با روزی ۵ حرکت شروع می شد و باید هرروز ۲ حرکت به تعداد نرمش اضافه گردد. بعد از حدود یک ماه آن شخص فیزیوتراپ به حضور حضرت امام (س) رسید و از حال ایشان سؤال کرد. در جواب فرمودند نرمش زانوی من به حدود ۷۰ حرکت در روز رسیده است. شخص فیزیوتراپ دقیقی بعد برای من تعریف کرد که من از این حرف ایشان بسیار شرمنده شدم و نیز تعجب کردم چون گمان می کردم ایشان بعد از چند روز که زانویشان بهتر شود، نرمش را قطع می کنند. در حالیکه در نهایت نظم و دقت روزی ۲ عدد به تمرین مذکور اضافه کرده بودند.

دکتر محمدحسین نعمتی

احترام همسر

برنامه نظم و ساعات آقا واقعا عجیب بود. حتی برنامه غذا خوردنشان. یک دفعه حاج احمد آقا می گفتند: من گفتم آقا وقت ناهار شده. بگویم ناهار بیاورند؟ آقا نگاهی به ساعتشان کردند و گفتند: نه هنوز وقتش نشده است. مدت کمی گذشت و چند کلمه ای با آقا صحبت کردم، آمدم تا دم در، امام صدا زدند. برگشتم، گفتند می خواهید بگویند ناهار بیاورند، بیاورند. حالا وقتش است، ببینید، شاید یک دقیقه نشده بود، اما آقا این قدر منظم بودند که برای خود خانواده هم جای تعجب داشت، و می شود نتیجه گرفت که آقا واقعا چقدر در کارشان منظم است اما یادم می آید روزی که حاج خانم (همسر حضرت امام) برای زیارت حضرت عبدالعظیم رفته بودند و بنده هم به عنوان راننده حضور داشتم، در موقع برگشت که نزدیکهای ظهر بود، خانم گفت زود برویم، من به آقا نگفتم که ناهار بخورند، آقا صبر می کنند تا من بروم. زودتر برویم که آقا

برای خوردن ناهار معطل نشوند. خلاصه راه بندان بود و ترافیک. تا ما رسیدیم ۲۵ دقیقه ای - نیمساعتی از وقت ناهار گذشته بود. خانم گفتند: مثل اینکه آقا ناهار خورده باشند. ولی امام ناهار نخورده بودند و من پرسیدم، دیدم تازه سفره را انداخته اند و آن زمانی بود که یکی از اعضای بیت دیده بود که خانم می آیند. خانم به آقا گفته بودند شما ناهار می خوردید، ما می آمدیم. آقا در جواب با ملاحظت و احترام گفته بودند شما نفرمودید که من نمی آیم. درست با همین لفظ که شما نفرمودید که من نمی آیم و گرنه ما ناهار می خوردیم. ما منتظر شما بودیم. خلاصه آن آقای که برای یک یا دو دقیقه به حاج سیداحمد آقا می گوید هنوز وقت ناهار نشده. تا نیم ساعت صبر می کنند تا حاج خانم بیاید.

محمد هاشمی (محافظ بیت)

تقاضای آب

توی قم، زمانی که تازه به سپاه آمده بودم، روی پشت بام منزل نگهبانی می دادم. وقتی که پاس بخش برای تعویض بعضی نگهبانها آمد، یکی از برادران نگهبان آن طرف پشت بام برادری را که نوبت نگهبانیش تمام شده و داشت به پایین می رفت، صدا زد و گفت پایین که می روی، مقداری آب برای ما بیاور که تشنه ایم. ساعت یک یا ۵/۱ بعداز نصف شب بود، طرف می خواست برود بخوابد، خوابش می آمد و حالش را نداشت تا برود و از آسایشگاه آب بیاورد. لذا در جواب گفت: یک ساعت دیگر که پستت تمام شد، خودت می روی پایین و آب می خوری. خلاصه نیمه شب بود و دیر وقت ولی چند دقیقه ای نگذشته بود که دیدم حضرت امام یک پارچ آب و یک پیش دستی خرما دستشان است و دارند می آیند

بالا. از پله های پشت بام آمدند بالا، من هم سر در پشت بام نگهبانی می دادم، حضرت امام آمدند جلو، من دست پاچه شدم، پریدم پایین و گفتم آقا جان چکار دارید؟ گفتند مثل اینکه یکی از برادرها تشنه بود، این آب را به او بدهید، خرما را هم دادند که ما بخوریم. من اصلا زبانم بندآمده بود که چه بگویم. آخر این موقع شب آقا خودشان را به زحمت انداخته بودند و گویا صدای برادری را که تقاضای آب می کردند، شنیده بودند.

محمدهاشمی (محافظ بیت)

گریه برای حضرت زهرا (س)

سالگرد وفات فاطمه زهرا (س) بود که سخنرانی شهید حجت الاسلام شیرازی پیرامون حضرت فاطمه از رادیو پخش می شد. ساعت یک بود ایشان گوش می کردند و صدای رادیو هم بلند بود. از پشت اتاق شنیدیم که ایشان با صدای بلند گریه می کنند.

حشمت الله رنجبر از اعضای تیم پزشکی

جوراب وصله دار

وقتی برای کشیدن ناخن پایشان تشریف آورده بودند بیمارستان، جورابهایشان را من در اتاق عمل در آوردم. دیدم که جورابها وصله دار است. کف جورابها هر کدام یک وصله گنده افتاده و این کوهایی که زده بودند کوههای درشت که اصلا نشان می داد خوب مثلا یک آدم ناوارد مثل خود آقا آنها را کوک زده یا وصله کرده است.

این از جورابهایش و آن هم از وضعیت لباسهای دیگرش.

غلامرضا غمخوار از اعضای تیم پزشکی

قلب مطمئن

یکی از شبهای سال ۶۷ بود که تهران مورد حملات موشکی دشمن قرار گرفته بود ساعت ۱۱ و یا ۵/۱۱ بود که ایشان معمولا می خوابیدند مثل اینکه به خواب رفتند چون آن حالت آرامش و به اصطلاح پایین بودن ریتم قلبشان نشان می داد که الان در حالت آرامش و استراحت هستند در همان لحظه یک موشک به حوالی جماران - گویا فرمانیه - اصابت نموده، صدای بسیار مهیبی ایجاد کرد. بطوری که ما واقعا حس کردیم که به نزدیک بیت اصابت کرده است اما در همان لحظه چشمهایمان به مونیتور بود که ببینیم حضرت امام چه وضعی دارند، ریتم قلبشان بالا- می رود یا نه؟ خوب طبیعتا در مورد هر فردی این ریتم قلب بالا- می رود و یک حالت ترس ایجاد می شود ولی برای من تعجب آور و واقعا جالب بود که ایشان نمی ترسید. بارها پزشکان از ایشان خواسته بودند بعنوان یک تکلیف پزشکی - چون درک کرده بودند که آقا حرف پزشکان را گوش می دهند - آقا شما لطف کنید، مثلا اجازه ای بدهید که برایتان سنگری ساخته شود، یا جایتان را تغییر بدهیم. ایشان قبول نمی کردند.

امام بیدار بود

شبی که فردای آن روز، حکم اعدام سلمان رشدی را صادر کردند برای ایشان بسیار شب بحرانی بود. که البته ما فهمیدیم: ایشان چند شبی بود خواب نداشتند بسیار بی قرار بودند، دیرتر می خوابیدند. تعداد ریتم قلبشان بالا بود. ما پیش خودمان برایمان سؤال پیش آمده بود که چی شده، مشکل چیست؟ حضرت امام در این ساعت از شب باید خواب باشند و نباید قلبشان مثلاً بیشتر از ۶۰ تا ۶۵ تا بزند. چطور است که ریتم قلبشان بالاست این

نوساناتی که روی دستگاه ایجاد می شد، جریان چیست؟

پزشکان هم معاینه می کردند و مساله ای نبود. بعد از اینکه ایشان فتوای اعدام سلمان رشدی را اعلان کردند تازه ما فهمیدیم که ایشان حدود یک هفته، واقعا اذیت می شدند حالا یا مطالعه داشتند یا اینکه بهرحال چه بود، نمی دانم ولی بسیار آشفته و مضطرب بودند.

حشمت الله رنجبر

وقت نماز

بعد از عمل جراحی، هر لحظه که ایشان هم مشکل خاصی نداشتند چشمشان را روی هم می گذاشتند و می خوابیدند به نحوی که از این عالم جدا می شدند. حتی پزشکان به این شک می افتادند که نکند اثر داروهای بیهوشی است که ایشان را به این صورت درمی آورد. اما زمانی که وقت نماز می شد خودشان بیدار می شدند. اصلا وقتی آن لحظه می رسید چشم باز می کردند می گفتند: وقت نماز است؟ می گفتم: بله. آقای انصاری تشریف داشتند به ایشان کمک می کردند، وضو می گرفتند و نمازشان را می خواندند.

برای ما درک آن مسائل عمیق معنوی مشکل بود چون ما در آن عالم امام نبودیم تا آن مرحله را درک کنیم.

غلامرضا باطنی از اعضای تیم پزشکی

ادب امام

یکی از نزدیکان امام خمینی (ره) می گوید: اگر ما بدون توجه قرآن را روی زمین می گذاشتیم، امام آن را بر می داشت و می فرمود: قرآن نباید روی زمین بماند.

امام امت رحمه الله علیه وقت تلاوت قرآن و ذکر مصیبت اهل بیت علیهم السلام روی زمین می نشست.

روز ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ هنگامی که امام از هواپیما پیاده شد، به هیچ وجه حاضر نشد جلوتر از برادر بزرگش راه برود.

امام با همه محترمانه برخورد می کردند، در دوران زندگیشان من تاکنون ندیدم یک مرتبه یک کسی را بلند صدا کند، اسم کارگیشان را هم سبک صدا نمی زند و با احترام نام می بردند.

امام خمینی از نگاه اندیشمندان خارجی

رئیس جوامع اسلامی اسپانیا

امام خمینی سبب حیات دوباره اسلام شد رئیس فدارسیون جوامع اسلامی اسپانیا با ستایش از شخصیت امام خمینی، از ایشان به عنوان عامل حیات دوباره اسلام در قرن حاضر یاد کرد.

دکتر «فرانسیسکو اسکودرو بداته ، رئیس فدراسیون جوامع اسلامی اسپانیا، در گفت و گو با ایرنا در مادرید گفت: چهره حیات بخش امام خمینی در جهان اسلام امری غیر قابل اغماض می باشد و ایشان یکی از بزرگترین شخصیت‌های قرن حاضر محسوب می شوند.

وی افزود: انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی سبب بروز تحولات و دگرگونی‌های عظیم در جهان اسلام شد و وی چهره جدیدی از اسلام را ارائه کرد.

دکتر «بداته یادآور شد: انقلاب ایران درس مبارزه علیه بی عدالتی و مقابله با حکومت‌های دیکتاتوری و غیر انسانی را آموخت.

رئیس فدراسیون جوامع اسلامی اسپانیا با اشاره به اینکه امام خمینی با اتکای به سلاح ایمان به خداوند یکتا در مبارزه با رژیم پر قدرت

شاه در ایران، انقلاب اسلامی را به پیروزی رساند، گفت: زندگی ایشان الگوی مناسبی برای همه مسلمانان است.

دکتر «بداته می افزاید: دشمنان اسلام و مسلمانان با استفاده از رسانه های ارتباطی و تبلیغاتی بر پیکر مسلمانان ضربه می زنند و با انتشار اخبار نادرست و کذب و با بهره گیری از حربه های نظامی و اقتصادی، کشورهای اسلامی و مسلمانان را مورد حمله قرار می دهند.

وی گفت: جهان اسلام در کنار سلاح ایمان، نیازمند سرمایه گذاری برای ایجاد یک تشکل خبری و تبلیغاتی متحد است.

رئیس فدارسیون جوامع اسلامی اسپانیا فقدان اتحاد و همبستگی میان کشورهای اسلامی و مسلمانان را عمده ترین عامل جدایی دانست و افزود: دنیای اسلام به اتحاد سیاسی و اقتصادی نیز نیازمند می باشد.

دکتر «فرانسیسکو اسکودرو بداته در میان مسلمانان اسپانیا به نام «عبدالسلام منصور» شناخته می شود.

در حال حاضر بین ۴۵۰ تا ۵۰۰ هزار مسلمان در اسپانیا زندگی می کنند و ۳۰۰ مسجد و یکصد مجمع اسلامی ثبت شده در وزارت دادگستری در این کشور وجود دارد.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی ، ۵/۷/۷۸

رئیس جامعه مسلمانان اسپانیا

امام خمینی عامل بیداری مسلمانان بود رئیس جامعه مسلمانان اسپانیا با تجلیل از شخصیت حضرت امام خمینی، از ایشان به عنوان عامل بیداری مسلمانان در جهان اسلام یاد کرد.

«ریاج تاتاری در گفت و گو با ایرنا در مادرید افزود: امام خمینی که شخصیتی ممتاز و برجسته در جهان اسلام شناخته می شود، موفق شد یک انقلاب مهم اسلامی را در ایران به پیروزی برساند.

وی گفت: پیروزی انقلاب اسلامی در ایران یک حرکت بسیار مهم و با اهمیت برای جهان اسلام به حساب می آید و سبب افتخار مسلمانان است.

رئیس جامعه مسلمانان اسپانیا با تمجید

از مواضع و سیاستهای رئیس جمهوری اسلامی ایران در قبال مسائل جهان گفت: تداوم این اقدامات برای آینده ایران و جهان اسلام بسیار ارزنده و مفید خواهد بود.

وی عدم همبستگی و اتحاد میان مسلمانان را یکی از عمده ترین مشکلات در دنیای کنونی اسلام ذکر کرد و افزود: جهان اسلام و مسلمانان در حال گذراندن یک دوره بسیار حساس و دشوار می باشند و نیازمند حرکت به سوی اتحاد و انسجام هستند.

وی سازماندهی تبلیغات برای مقابله با توطئه های دشمنان اسلام را در جهان اسلام ضروری خواند و خواستار بهره گیری سودمند از این ابزار جهت موفقیت مسلمانان شد.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۷/۷۸.

یک شخصیت عراقی (عباس البیاتی)

نام امام خمینی با بیداری اسلامی درهم آمیخته است دبیر کل اتحادیه اسلامی ترکمنهای عراق از نقش امام خمینی (ره) در بیداری مسلمانان جهان ستایش کرد.

عباس البیاتی در مصاحبه با خبرنگاری جمهوری اسلامی گفت: نام بنیانگذار جمهوری اسلامی با بیداری اسلامی درهم آمیخته، به طوری که نام هر یک از آنها مکمل دیگری شده است.

وی با اشاره به خواست جوامع اسلامی برای پیشرفت و تحول گفت: بعضی از این جوامع در این زمینه از روشهای غربی الگو گرفتند که با ارزشهای اسلامی مغایرت داشت، اما امام خمینی الگویی را بوجود آورد که توانست ارزشهای اسلامی را با دستاوردهای عصر کنونی سازگار سازد.

البیاتی با اشاره به اینکه علی رغم گذشت دو دهه از انقلاب اسلامی، هنوز ابعاد مختلف زندگی امام خمینی ناشناخته باقی مانده است، گفت: زندگی امام خمینی کتابی است که صفحات کمی از آن ورق خورده است.

وی تاکید کرد: این کتاب برای فراگیری اصول انقلاب و ارزشهای والای انسانی باید همواره در

اختیار مردم جهان و نسلهای آینده باشد.

وی با اشاره به حمایت همه جانبه امام خمینی از مستضعفان جهان، بویژه آرمان فلسطین گفت: امام راحل چه قبل و چه بعد از انقلاب اسلامی، همواره از آرمان فلسطین حمایت می کرد.

وی تاکید کرد: آرمان فلسطین از اصول ثابت انقلاب اسلامی است و مردم فلسطین نیز جمهوری اسلامی ایران را پشتیبانی قوی برای خود می دانند.

البیاتی تاکید کرد: مردم فلسطین به دلیل حمایت جمهوری اسلامی ایران، همچنان به مبارزه خود علیه صهیونیستهای اشغالگر ادامه می دهند و فرزندان امام خمینی در جنوب لبنان همچنان صهیونیستها و مزدوران آنان را تعقیب می کنند و این منطقه را به جهنمی برای آنان تبدیل کرده اند.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۷/۷۸

مفتی سارایوو

امام خمینی مسلمانان جهان را به هویت اصلی شان بازگرداند مفتی شهر سارایوو، مرکز بوسنی هرزگوین، گفت: امام خمینی (ره) توانست با انقلاب اسلامی در ایران مسلمانان جهان را به اسلام و هویت اصلی شان بازگرداند.

«حسین افندی اسمائیچ در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی در سارایوو با بیان این مطلب افزود: انقلاب اسلامی ایران در زمانی به رهبری امام خمینی (ره) شکل گرفت که مسلمانان در اقصی نقاط دنیا، با غفلت، از اسلام فاصله گرفته بودند و این انقلاب آنان را بیدار کرد.

مفتی سارایوو گفت: آنچه امام خمینی (ره) در ایران انجام داد، در قرن فعلی بی نظیر بود و این کار بزرگ می تواند پیام و سرمشقی برای کسانی باشد که خواستار دین اسلام هستند.

وی در پایان با اشاره به اینکه دشمنان می کوشند با رواج فرهنگ مبتذل خود، مسلمانان را از اسلام دور کنند، گفت: اسلام بهترین راه

حل مسائل دنیای امروز و فرداست، زیرا دینی است که به همه نیازهای جامعه بشری پاسخ گفته است.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۷/۷۸

یک مقام فلسطینی

امام خمینی کرامت و عزت را به مسلمانان بازگرداند.

احمد جبرئیل، دبیر کل جبهه خلق برای آزادی فلسطین، فرماندهی کل، گفت: امام خمینی (ره) با انقلاب اسلامی خود، روحیه انقلابی را به اسلام و عزت و کرامت را به مسلمانان بازگرداند.

جبرئیل در مصاحبه با خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت: بنیانگذار جمهوری اسلامی، اسلام را از انزوا نجات داد. دیدگاه مرتجعانه نسبت به این دین مبین را که دشمنان در طول صدها سال ارائه کرده بودند، از میان برد و مقوله دین افیون ملتها را منسوخ کرد و اسلام را در سطح بین المللی به عنوان یک نیاز انسانی در زمینه های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، مادی و معنوی، مطرح کرد.

وی تاکید کرد: امام خمینی (ره) توانست جهان اسلام را از خواب بیدار کرده، به مسلمانان حیات جدیدی ببخشد.

وی افزود: امام راحل ثابت کرد که اسلام قادر است ملتهای مستضعف و محروم را آزاد کرده، آنان را در برابر کشورهای استکباری و طغیانگر به حرکت در آورد.

احمد جبرئیل تصریح کرد، امام خمینی نشان داد که اسلام در دوران کنونی یک عنصر اصلی در تحرک و مقابله مردمی با حکومتهای ستمگر و فاسد است.

وی افزود: مسلمانان با الهام از انقلاب اسلامی و برای احقاق حق خود، در مناطق مختلف جهان، علیه حکومتهای ستمگر شوریدند.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۷/۷۸

مفتی قزاقستان

امام خمینی به همه جهانیان تعلق داشت مفتی دینی قزاقستان با تجلیل از شخصیت والای امام خمینی (ره) گفت: ایشان نه به ایران و دنیای اسلام، بلکه به کلیه جهان تعلق داشت.

«ردبیک قازی نیشان بای اولی در گفت و گویی با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی با

اشاره به فقدان امام خمینی (ره) اظهار داشت: وقتی عالمی می میرد، در واقع جهانی مرده است.

وی افزود: من آثاری از امام خمینی (ره) را مطالعه و آن را بسیار بالا ارزیابی کرده ام. به همین دلیل هم در کتاب خودم با نام «ان الدین عندالله اسلام، بارها به فرمایشات ایشان استناد کرده ام.

مفتی قزاقستان، امام خمینی (ره) را یک چهره برجسته دینی و سیاسی جهان دانست و گفت: دنیا به نیک از وی یاد کرده و خواهد کرد؛ زیرا او را نه تنها دنیای اسلام، بلکه تمام جهان می شناسند. من نیز به عنوان یک انسان و روحانی دینی برای او ارزش و احترام فوق العاده قائلم.

وی یادآور شد: مؤمنان مانند قطعات یک ساختمان هستند که همدیگر را نگه می دارند و امام خمینی یک چهره برجسته سیاسی مذهبی تاریخ بود که برای وحدت مسلمانان بسیار کوشید.

مفتی قزاقستان یادآور شد، دنیا امام خمینی (ره) را می شناسند و پیام وی به گورباچف که فرمود کمونیست را باید در موزه دید، همچنان در گوشها طنین انداز است. او مبارزه با دین را شکست خورده دانست و اکنون نظاره گر عمق پیام او هستیم.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۷/۷۸

یک اندیشمند تاجیک

امام خمینی معادلات رایج غرب را درهم ریخت یک اندیشمند مسلمان تاجیکی گفت: امام خمینی (ره) روش نوینی در نگرش به پدیده های جهان مطرح کرد.

دکتر محمد تاجیک گفت: قبل از انقلاب اسلامی رویکرد اندیشمندان ما برای تعریف کلمات ظریفی همچون آزادی، اخلاق و ورود به عرصه سیاست، به سوی مکاتب فکری سوسیالیسم و لیبرالیسم سوق می کرد.

دکتر تاجیک افزود: امام خمینی (س) معادلات رایج غربی را بر هم ریخت و با

استفاده از کلمات رقیق و لطیف منحصر به فرد، واژه های دور از ذهن را تعریف کرد و برای بیان ایده ها، آرزوها و حرفهای ملتش، از فرهنگ ویژه خویش استفاده کرد.

این اندیشمند تاکید کرد: امام با تعریف جدید از مقوله قدرت و تکیه بر چهره اخلاقی آن، موفق شد نیروهای مردمی را جذب کند و با این تعریف جدید، حکومت پهلوی را زیر سؤال ببرد.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۷/۷۸

یک نویسنده روسی

امام خمینی همواره بر پیوند انسان و خدا تاکید می کرد دبیر فدارسیون روسیه گفت: امام خمینی (ره) برخلاف رهبران سیاسی قرن حاضر که هر یک دارای استعدادی خاص در یکی از زمینه های اقتصادی، سیاسی، علمی، فرهنگی، دینی یا حقوقی بودند، توانایی سازماندهی امور در همه حوزه ها را داشت.

پروفسور «میخائیل لمشف افزود: امام خمینی (ره) سیاست را بخش لاینفک دین می دانست و با اراده دینی و الهی علیه ستمگران پیاخاست.

وی گفت: امام راحل در تمامی سطوح حیات اجتماعی و سیاسی جامعه، اسلام را به عنوان عامل تعیین کننده در تحولات انقلابی و حمایت کننده ارزشهای انسانی مطرح کرد.

وی با اشاره به اینکه امام کوشش فراوانی داشت تا از مدل‌های بیگانه دوری گزیند، افزود: امام همواره بر پیوند گسست ناپذیر انسان و خدا تاکید می ورزید. او جوانان را به عنوان منبع انرژی عقل و احساسات به اسلام راستین پیوند داد و آنان را از انحراف نجات بخشید.

«میخائیل لمشف گفت: از بعد بین المللی، اندیشه امام سراسر جهان اسلام را در بر گرفت و با امریکا و اسرائیل به عنوان معضلات گریبانگیر جهان اسلام به مبارزه برخاست و ثابت کرد که انقلاب اسلامی با انقلابهای

مادی روسیه و فرانسه متفاوت است.

وی تاکید کرد: امام خمینی (ره) با پیروی از تعالیم و ارزشهای جاودانه اسلامی، برابری تمام انسانها را بدون وابستگی به موقعیت اجتماعی شان در نظر گرفت و صلح و برابری و رفاه مردم را هدف خود ساخت.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۷/۱۸

مفتی کرواسی

امام خمینی بزرگترین اصلاح گر قرن بودمفتی کرواسی از امام خمینی (ره) به عنوان بزرگترین اصلاح گر قرن اخیر در جهان اسلام و حتی جوامع آزادیخواه یاد کرد.

«شفکو عمر بشیچ در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی در سارایوو گفت: امام خمینی (ره) در دنیای اسلام و در کل جهان از احترام والایی برخوردار هستند و اندیشه و تفکر ایشان، نه تنها باعث بیداری پیروان دین اسلام شد، بلکه پیروان سایر ادیان را به تفکر در مورد نقش ارزنده دین در جامعه واداشت.

وی افزود: انقلاب امام خمینی (ره) در زمانی از تاریخ به وقوع پیوست که تفکر عدم کارایی دین در جامعه حاکم بود، اما انقلاب اسلامی ایران خط بطلان بر آن کشید و کارآمدتر از گذشته می شود.

مفتی کرواسی در پایان اظهار داشت: با گذشت چند سال از رحلت امام خمینی (ره)، ما شاهد هستیم که افکار و اندیشه های ایشان در جهان طرفداران فراوانی دارد و باید همه ادیان الهی، قدردان بزرگترین اصلاح گر قرن بیستم، یعنی امام خمینی (ره) باشند.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۷/۷۸

مفتی اعظم مسلمانان روسیه

اندیشه های امام خمینی بزرگترین تحول را در جهان اسلام بوجود آورد.

راویل عین الدین، مفتی اعظم مسلمانان روسیه و امام جمعه مسکو گفت: تفکرات و اندیشه های امام خمینی (ره) بزرگترین تحول را در جهان اسلام بوجود آورده است. امام با افکار و اندیشه های خود به ما هشدار داد که هر نظامی بدون اتکا به معنویت، محکوم به فنا است.

راویل عین الدین در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی، از امام خمینی ره با عنوان فقیهی بزرگ یاد کرد که تمام زندگی خود را

وقف عظمت و اعتلای اسلام کرد.

به گفته امام جمعه مسکو، نام، آثار و افکار امام برای مسلمانان جهان و از جمله مسلمانان روسیه الهام بخش بوده و همچنان در طول تاریخ راهگشای مسلمانان خواهد بود. وی با تاکید بر تدوین آثار امام گفت: هر قدر از آثار ایشان منتشر شود، باز هم نمی توانند ترجمان خدمت آن فقیه بزرگ به عالم اسلام و مسلمانان جهان باشد.

مفتی اعظم روسیه، امام خمینی «ره را منادی آزادی و رهایی مسلمانان از قید استکبار دانست که تمام مسلمانان را در مسیر اسلام واقعی رهنمون گردید.

وی گفت: با قیام امام، بتهای استکبار و غرب گرایی که امنیت اجتماعی و اقتصادی ملتها را از بین می برد و فساد را تبلیغ می کند، شکسته شد.

راویل عین الدین پیام امام به میخائل گورباچف، آخرین رئیس جمهوری شوروی را توصیه و تذکراتی پیامبر گونه نامید که در آن، به روشنی، همه مسائل پیش بینی و راه حل آن ارائه شده بود.

به گفته راویل عین الدین، امام در این پیام خود، در مورد افتادن در دوزخ سرمایه داری و غرب گرایی پس از خروج از برزخ کمونیسم نیز هشدار داد.

وی گفت: مسلمانان روسیه همیشه نام امام خمینی ره و آثار و اندیشه های آن مرد بزرگ تاریخ را گرامی می دارند، زیرا معتقدند که این افکار و اندیشه ها، احیای اسلام را در پی داشت و ارزشهای عالی اسلامی را رونق بخشید.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۷/۷۸

امام جماعت بزرگترین مسجد مادرید

امام خمینی هدایت کننده و روشنگر جامعه بود امام جماعت بزرگترین مسجد مسلمانان در مادرید، پایتخت اسپانیا، تلاشها و مجاهدتهای امام خمینی (ره) را برای سربلندی اسلام و عزت

مسلمان در جهان ستود.

«شیخ منیرالمصری، امام جماعت مسجد مادرید، به خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی در این شهر گفت: امام خمینی شخصیتی نادر در دنیای اسلام است که از توانمندی و قابلیت‌های فراوانی برای هدایت و روشنگری برخوردار بوده است.

وی افزود: امام خمینی (ره) توانست احساسات مذهبی و اعتقادی را گسترش و تقویت بخشد و اقدامات و تلاش‌های ایشان، ثابت کرد که تنها همین عامل می‌تواند در افراد تغییر بوجود آورد.

خطیب بزرگترین مسجد مسلمانان در مادرید با تمجید از سیاست‌های دولت ایران گفت: موقعیت فعلی ایران در صحنه‌های بین‌المللی از استحکام بیشتری برخوردار شده است و موضع این کشور در قبال بحران‌های مختلف در نقاط مختلف جهان قابل تحسین است.

شیخ منیرالمصری با اشاره به اینکه تفرقه و فقدان اتحاد باعث جدایی مسلمانان و کشورهای اسلامی می‌شود، گفت: پرهیز از اختلافات و تقویت همبستگی، ابزاری مهم برای رسیدن به هدف مشترک می‌باشد و دنیای اسلام در مقطع کنونی برای مقابله با دشمنان، به یگانگی و اتحاد نیازمند است.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۷/۷۸

حماس

امام خمینی به ملت‌های مسلمان اعتماد به نفس داد جنبش مقاومت اسلامی فلسطین «حماس از شخصیت امام خمینی و نقش بزرگ و برجسته معظم له در بیداری مسلمانان جهان ستایش کرد.

عمادالعلمی، عضو دفتر سیاسی و نماینده جنبش حماس در سوریه، در مصاحبه با خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت: انقلاب اسلامی به رهبری امام راحل توانست به ملت‌های عرب و اسلامی اعتماد به نفس بدهد.

عمادالعلمی تصریح کرد، به برکت پیروزی انقلاب اسلامی ایران، روحیه انقلابی در میان مسلمانان همچنان پابرجاست و علی‌رغم مدت طولانی که از پیروزی انقلاب اسلامی می‌گذارد، این

روحیه در میان امت رسوخ پیدا کرده است.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۷/۷۸

یک ادیب آذربایجانی

امام خمینی برترین شخصیت قرن بیستم میلادی است اسرافیل اسرافیل اف، رئیس موزه ادبیات نظامی گنجوی جمهوری آذربایجان، گفت: امام خمینی (ره) برترین شخصیت در میان شخصیت‌های جهانی در قرن بیستم میلادی بود.

این ادیب آذربایجانی به خبرگزاری جمهوری اسلامی در باکو گفت: امام خمینی به عنوان یک شخصیت برجسته جهانی نه تنها برای جمهوری اسلامی ایران، بلکه برای جهان و جهانیان مطرح بوده است.

«اسرافیل اف همچنین اظهار داشت: در حالی که انقلاب اسلامی ایران بیستمین بهار عمر خود را سپری می کند، اما ایده ها و اهداف بنیانگذار جمهوری اسلامی در تمام زوایای این انقلاب به وضوح قابل مشاهده و درک است.

رئیس موزه ادبیات نظامی گنجوی جمهوری آذربایجان افزود: بدون شک، بنیانگذار انقلاب اسلامی با حرکت توفنده خود یک حادثه تاریخی و بسیار بزرگ را برای قرن بیستم رقم زد و این انقلاب اکنون فراتر از مرزهای ایران به عاملی در جهت به حرکت در آوردن نهضت‌های آزادی بخش تبدیل شده است.

وی افزود: اگر به تحولات اخیر در منطقه و از جمله به قفقاز توجه گردد، متوجه اثرات انقلاب اسلامی خواهیم شد.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۷/۷۸

یک اندیشمند آذربایجانی

امام خمینی دانشمندی منحصر به فرد بود رئیس مرکز تحقیقات اسلامی جمهوری آذربایجان از امام خمینی (ره) به عنوان نظریه پرداز و دانشمندی منحصر به فرد در جهان یاد کرد.

پروفسور «رفیق علی اف» به خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت: امام خمینی (ره) با رهبری حکیمانه خود و با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، برخلاف ادعای برخی مدعیانی که دین را عاملی مخرب قلمداد می کردند، نشان داد که اسلام یک دین سازنده و یک ایدئولوژی مبلغ

ارزشهای اخلاقی، صلح و عدالت است.

رئیس مرکز تحقیقات اسلامی جمهوری آذربایجان گفت: بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و استقرار نظام جمهوری اسلامی در این کشور، کشورهای همسایه و از جمله جمهوری آذربایجان، قفقاز شمالی و آسیای میانه نیز از برکات این انقلاب بهره مند شدند.

وی افزود: انقلاب اسلامی بزودی اثرات خود را در میان کشورهای جهان نشان داد و شرایط مساعدی را برای بیداری ملتها فراهم ساخت.

پروفسور «رفیق علی اف گفت: امام خمینی (ره) یکی از شخصیت‌های بزرگ جهان اسلام در ۲۰۰ سال اخیر است که به عنوان اندیشمند، سیاستمدار، عالم و نظریه پرداز بزرگ، برنامه انقلاب اسلامی را آماده و آن را با خروش ملت ایران جایگزین نظام شاهنشاهی در این کشور کرد.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۷/۷۸

نلسون ماندلا

امام خمینی (ره) رهبری منحصر به فرد بود نلسون ماندلا از هجرت امام خمینی (ره) از پاریس به تهران، به عنوان واقعه ای بزرگ یاد کرد و گفت: رهبری منحصر به فرد امام بود که توانست با دست خالی، انقلاب اسلامی ایران را به پیروزی برساند.

رئیس جمهوری سابق آفریقای جنوبی ضمن تمجید از شخصیت استثنایی امام خمینی تاکید نمود. «من با دقت آن روزهای حساس را دنبال می کردم .

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۷/۷۸

یک شخصیت فلسطینی

امام خمینی به جهان اسلام هویت تازه ای بخشید حسن الباش، اندیشمند معروف فلسطینی و عضو برجسته جنبش جهاد اسلامی فلسطین، گفت: امام خمینی (ره) با انقلاب خود ثابت کرد که اسلام یک قدرت حقیقی است که توانست به مسلمانان عزت بخشد.

حسن الباش در مصاحبه با خبرگزاری جمهوری اسلامی افزود: جهان اسلام قبل از سال ۱۹۷۹ از فقدان هویت رنج می برد، اما امام خمینی با انقلاب خود توانست تغییرات بزرگی را در مردم و هویت و شخصیت آنان ایجاد کند، به طوری که مسلمانان هم اکنون با افتخار به مسلمان بودن خود می بالند.

وی تصریح کرد، بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، ملتهای زیادی، از جمله مردم فلسطین، الجزایر، کشورهای آسیای میانه و جنوب شرق آسیا، تحت تاثیر اندیشه های امام خمینی قرار گرفتند.

یک مقام مالزی

امام خمینی مروج اخلاق و معنویت در دنیای مادی‌گرای معاصر بود دکتر «چاندرا مظفر»، معاون حزب عدالت ملی مالزی گفت: امام خمینی در جامعه ای که مادی‌گرایی بخشی جدا نشدنی از آن بود، چهره ارزشهای معنوی و اخلاقی را نمایان ساخت.

این استاد دانشگاه و سیاستمدار فعال مالزی افزود: از امام خمینی به عنوان بزرگترین رهبر قرن بیستم یاد خواهد شد زیرا وی نخستین رهبری بود که در این قرن یک انقلاب دینی را پایه‌گذاری کرد.

«چاندرا مظفر» که رئیس سازمان بین‌المللی «جهان با عدالت نیز می‌باشد، با تقدیر از نقش امام خمینی در پاسداری از عدالت گفت: امام خمینی رهبر بسیار برجسته‌ای بود که با کوششهای خود سهم بسزایی در جهان اسلام به عهده داشت.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۷/۷۸

نویسنده کلمبیایی

امام خمینی نیاز به اسلام را در دنیا احیا کرد حولیان زاپاتا، محقق، نویسنده و رئیس مرکز فرهنگ اسلامی کلمبیا گفت: در قرن بیستم سه شخص در دنیا مطرح شدند و در تمامی مجامع سیاسی مورد توجه سیاستمداران قرار گرفتند. یکی از آنها گاندی بود، دیگری یحیی (رهبر مردم واتیکان) و سومین آنها حضرت امام خمینی است. از بین این سه رهبر تنها کسی که فرهنگ روحیات و سخنانش در بین مردم مؤثر واقع شد، امام خمینی بود. امام خمینی رهبر مسلمان و آزاده‌ای بود که توانست با قیامی، اسلام را در بستر کشور پهناور ایران جای دهد و نیاز به اسلام را در دنیا احیا کند.

امام خمینی در سایه حکومت اسلامی و تدبیر و درایت توانست الگوی سایر رهبران دنیا باشد.

منبع: روزنامه رسالت، مهر ۱۳۷۸

شاعر تاجیکستانی

امام خمینی از شخصیت‌های برجسته و ماندگار تاریخ بشری است خانم مهرالنساء، شاعر، ادیب و عضو کمیته بانوان و خانواده از تاجیکستان، می‌گوید:

یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد انقلاب اسلامی، حضور رهبری امام خمینی به عنوان پشتوانه الهی این انقلاب است. امام خمینی یکی از شخصیت‌های برجسته و ماندگار تاریخ بشری هستند که دارای ویژگی‌های انسانی، الهی و ملکوتی خاص بودند. این شخصیت الهی در تمام جهان آنجا که قلبی، الهی و ملکوتی خاص بودند. این شخصیت الهی در تمام جهان، آنجا که قلبی برای عشق و حقیقت می‌تپد، حضور دارد و زنده است و ماندگار.

سراسر جهان اسلام و مستضعفین به حضور چنین رهبری افتخار می کنند و بوسیدن دست آن حضرت در دیروز و بوسیدن خاک حرم آن حضرت در امروز، آرزویی است که بسیاری از مسلمانان

جهان با خویشتن خویش نجوا می کنند. چشم تمام مسلمانان جهان به دستها و قدمهای مسلمانان ایران است و خداوند این توفیق را به خواهران و برادران ایرانی ما داده است و ان شاءالله که این توفیق را پاس بدارند و لحظه ای از نام، یاد و راه امام خمینی غافل نمانند.

با پیام امام خمینی به گورباچف، عمق و ژرفنای شخصیت دینی الهی ایشان بر ما پدیدار می شود. این پیام در تاریخ هر دو کشور و در تاریخ جهان معاصرماندی است و نقطه عطفی در تاریخ هر دو کشور است. امام خمینی شخصیتی روحانی و عارف بودند. ایشان به جهان هستی نیز در همین راستا می نگرستند و تنها چنین دیدگاهی است که انسان معاصر را ملزم به رویکرد دینی و اسلام گرایی می کند.

جهان معاصر، شخصیت امام خمینی را در این پیام دریافته است. روح بلند و آسمانی ایشان قابل ستایش است. این پیام در آن دوره غفلت، تمام مردم جمهوریهای شوروی را تحت تاثیر قرارداد و آنها را دگرگون کرد. ما هیچ وقت فکر نمی کردیم که به این زودی صدای روح بخش اذان را از گلدسته های مساجد خود بشنویم و امام خمینی نوید بخش چنین سعادتی بود.

منبع: امام خمینی و جهان معاصر، ج ۲، تهران: مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۷۶.

اندیشمند الجزایری

امام خمینی مردی استثنایی بود سیدصدرالدین، متفکر و اندیشمند معاصر الجزایری، معتقد است:

امام خمینی (ره) مردی استثنایی بود. این انسان هدیه خداوند به مسلمین بود تا بتواند مسیرشان را در اسلام تصحیح کنند.

امام خمینی (ره) اسلام را از گوشه مساجد خارج کردند و مردم را به مسیری هدایت و تشویق نمودند که اسلام را بتوان به

عنوان یک روش زندگی به اجرا درآورد. امام خمینی بود که این جرات را به مسلمانان بخشید تا بتوانند اسلام را به دیگران عرضه کنند. الان مسلمانان به مسلمان بودنشان افتخار می کنند، حال آنکه پیش از امام خمینی، جرات بیان مسلمان بودنشان را نیز نداشتند. آنها امروز به واسطه اسلام احساس قدرت می کنند، این فقط امام خمینی بود که به ما اسلام حقیقی را نشان داد و اکنون با شناختی که امام در اختیار مردم قرار داده، ایشان می توانند بین اسلام واقعی یا همان گونه که امام می گفتند، اسلام ناب محمدی (ص) و اسلام آمریکایی فرق بگذارند.

به اعتقاد وی، با ظهور امام خمینی، عصری برای مسلمانان آغاز شد که بسیار جدی تر از دوران قبل از امام بود. تا پیش از امام، مسلمانان اغلب گرایشهای حزبی و ملی داشتند، حال آنکه امام این ایده را بیان کردند که اسلام بزرگتر از آن است که به حزب یا ملیتی خاص محدود شود. با این ایده است که اکنون حرکتهای اسلامی از طرح حزب یا ملیتی خاص به شکلی جهانی تغییر فرم داده است، حرکتهایی که در بسیاری از موارد از شعارها و روشهای مشابهی برخوردارند.

منبع: امام خمینی و جهان معاصر، ج ۱، تهران: مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۷۵.

معاون وزیر فرهنگ قرقیزستان

امام خمینی آخرین پدیده بزرگ قرن ماست استاد جمعه علی خان، معاون وزیر فرهنگ قرقیزستان، می گوید:

امام خمینی آخرین پدیده بزرگ قرن ماست. یعنی درست در حالی که امریکا و شوروی جهان را به دو قطب بزرگ تقسیم کرده بودند و خطر هیچ قدرتی را تصور نمی کردند، امام خمینی ظهور کرد و این حرکتی بسیار جسورانه است. شگفتی

در اینجاست که وی نزد هر ملتی محترم است و این از تیزهوشی و نبوغ اوست که توانست چنین تاثیری در جهان معاصر باقی بگذارد.

امام خمینی رهبری مقتدر و دوراندیش، انسای والا و منزّه، برخوردار از باطنی شفاف و زلال و طبعی غنی و سرشار بوده است. به نظر من، رهبری او و رهنمودهای او، چه در خصوص مسائل ملل اسلامی و چه درباره معضلات جهانی، هدیه ای الهی بوده است. وی به باطن انسانها نظر دارد و انسان را به زبانی ساده به آن سرچشمه های ازلی و ارتباط با مبدا وجود دعوت می کند و این هدفت غایی زندگی است. معنی زندگی و نهایت تمدن رسیدن به همین منظور است. وی به این نکته توجه خاصی دارد و همه انسانها را با همین ملاک، یعنی انسان بودن ارزیابی می کند و این در هر شرایطی ارزشمند است. فکر می کنم رمز تمامی پیروزیها و دستاوردهای انقلاب اسلامی نیز در همین است. این یک واقعیت است که هر رهبری که در کوران مبارزات قرار می گیرد، در گردابی از مشکلات غوطه می زند، اما او مسیر درستی را مشخص کرد و این دیگر با آیندگاه است که راه او را تا حصول نتایجش پیگیری کنند.

منبع: امام خمینی و جهان معاصر، ج ۱.

استاد دانشگاه قرقیزی

امام خمینی راه دینی را برگزیده و به انسان و بی کرانگی روح اعتقاد داشت

ساویت بیک تاکتامشیف، پروفیسور در رشته فیزیک و رئیس دانشگاه ملی علوم و صنایع قرقیزستان معتقد است امام خمینی رهبر بزرگی است. او ایده تازه ای را مطرح کرد. و در این عصر، دین را وارد عرصه رهبری و هدایت جامعه نمود و توانها

و مایه هایی از آن را که ناشناخته مانده بود، به کار گرفت و احیا کرد. در توضیح این نکته باید گفت که امام خمینی، زمان مناسبی را برای انقلاب اسلامی انتخاب کرد، زمانی که پایه های نظام سرمایه داری جهانی لرزان شده و ناتوانی سیستم سوسیالیستی یا کمونیستی در کارآییهای اجتماعی و اداره جامعه ثابت شده بود. امام خمینی در این میان از مردان نادر و استثنایی بود. او نه به راه سرمایه داری قدم گذاشت و نه یک لحظه در ایمان خود به بی اعتباری نظامهای الحادی مارکسیسم و کمونیسم درنگ نمود. راه او راهی یگانه بود که به دیرینگی عمر بشر قدمت داشت. او راه دینی را برگزید و به اسلام توسل جست و به انسان و بی کراستگی و روح او اعتقاد داشت. انسان را به مثابه فرزند طبیعت می دانست و میان انسانها جز به میدان ایمان دینی آنها تفاوت دیگری قائل نبود. تعالیم او رباینده دلهاست.

منبع: امام خمینی(ره) و جهان معاصر، ج ۱

شاعر لبنانی

امام روح عزت و بزرگی و بزرگواری و ایثار را میان مسلمانان برانگیخت

عباس علی فتونی، شاعر معاصر لبنانی، می گوید:

گفتار امام همان طوری که در مردم ایران تاثیر داشته، در تمام مردم آزاده و مستضعف جهان نیز تاثیر گذاشته است. امام روح عزت و روح بزرگی و بزرگواری و ایثار را میان مسلمانان برانگیخت و مسلمانان در همه کشورها ..... آن متاثر شدند. آنان به هر وسیله و هر راهی و با تمام قدرتشان تلاش می کنند که عزت خود را بازیابند و کرامت خود را بنا کنند. آن مردمی که از امام پیروی می کنند، همگی برخاستند تا امتهای مستضعف را به خروش و جنبش

در آوردند و کابوس ستم، تظلم و انحراف را از دل آنان بزدايند و عرشهای طاغوتیان را ویران سازند و بر ویرانه های آنان قصر مجد و عظمت اسلام و انسان را و قصر اسلام و کلمه لاله الله را بنا کنند. ملتهای اسلامی هنوز از حرکت انقلابی عقب مانده اند و از جمهوری اسلامی ایران که توانست شخصیتش را بنا کند و عظمت خود را باز یابد، عقب اند، ولی اراده کرده اند که پا جای پای مردم ایران بگذارند تا وجود و حضورشان را در زندگانی بیابند و در نتیجه به سعادت و رضایت الهی در دنیا و پاداش در آخرت نایل شوند.

منبع: امام خمینی و جهان معاصر، ج ۱.

روزنامه نگار کنیایی

امام خمینی حقیقتاً شخصیتی است که هر چه کرد برای خدا و در راه خدا بود

خانم نسیم والجی، عضو کمیته زنان و سردبیر مجلات «الکوثر» و «راه هدایت کنیا می گوید:

به خدا که از شخصیت امام خمینی، این شخصیت بسیار اعظم در قرن حاضر و در عصر جهالت و عصر فساد و اضمحلال انسان، نمی توان به طور کامل سخن گفت. حقیقتاً امام شخصیتی است که هر چه کرد برای خدا بود و در راه خدا بود.

امام خمینی در صراط انبیا کار کرد، بسیار پرهیزگار بود و در مقابل تفکر غرب و شرق ایستادگی و در راه اسلام ناب و شیوه انبیا، تلاش بسیار نمود. امام خمینی با تفکر، حکمت و اخلاق خود، حیرتی را برای جهان معاصر پدید آورد. او در نامه ای به گورباچف آنچه را که در شرق رخ داد، پیش بینی کرد. هر چه که امام خمینی، راجع به اتفاقات و رخدادهای جهان معاصر پیش بینی کرد، همان

امام خمینی رسولی بود برای شرق و پیام آور حیات حقیقی بشر. سر سلسله تفکر حضرت امام در عرفان و اندیشه برای نجات بشر معاصر، به اولیای خدا برمی گردد.

منبع: امام خمینی و جهان معاصر، ج ۲.

طلال عتریسی، استاد دانشگاه روانشناسی اجتماعی لبنان

طلال عتریسی، استاد دانشگاه روانشناسی اجتماعی لبنان معتقد است:

پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی و افکاری که از اسلام ارائه کرد، در سطح دنیا دو انقلاب ایجاد نمود: انقلاب در داخل اسلام و گرایشهای فقهی اسلام، به طوری که لزوم حرکت و جنبش را در این عصر مورد تاکید قرار می داد، به خاطر اینکه جامعه اسلامی و حکومت اسلامی را بپا کند؛ برخلاف گرایشها و اندیشه های عده زیادی که این فکر را رد می کردند. انقلاب دوم آن بود که در سطح دنیا خارج از دایره اسلام، فقهی به وجود آمد که تاکید بر این موضوع داشت که اسلام می تواند تغییر ایجاد کند و می تواند به حاکمیت برسد و می تواند دولت تاسیس کند، برخلاف فکری که از دوره نهضت اروپا علیه آن بود و نیز از دوره انتشار افکار مارکسیستی که اعتقاد داشت که دین ملتها را ضعیف می کند و دین افیون ملتهاست

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریان‌های اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می‌نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

خانه کتاب

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

